

የኢትዮጵያ የሚያስተካክለ ሰራተኞች

፩፭፻፯፮፯፳

მინისტერიდან (დიდი რომ იყო - 6 თუ 7 ბალი; თვითონ რომ არ იცოდნენ და სომხებმა რომ უთხრეს, ეპიცენტრი სადაც იყო) ორიოდე დღის შემდეგ, ტრადიციულად ტელეფონის ზარმა გამაღვიძა. მეგობარი იყო, დიდი ხნის უნახავი. ანდა, სად უნდა მენახა! ერთი წლის წინათ რომ წავიდა კანადაში, დღეს პირველად შემიჩნა.

ცეკვისი. აა, ხეი მიიციე? ", ვგურ-
რობ უყბილოდ. "ალისა ფრენიდლიხ-
თან ერთად ჩამოვიდა, რუსულ რო-
მანსებს მღეროდა." მერე ცოტა კი-
დევ ვაბოდიალეთ და ბოლოს შევ-
პირდი, მიეილით შეგეხმანები-თქო.
საუბრდან რამდენიმე დღის გან-
მავლობაში სულ მეგობარზე და კა-
ნადაზე ვფიქრობდი. საერთოდ, ასე-
თი ვარ - თუ მიზეზი არ მაქვს, ტელე-
ფონის ყურმილს ვერ ამაღებინებ. მაგრამ თუ ვინმემ თავი შემახსენა,
რაღაც ხანი მის მიმართ სენტიმეტ-
ტალური ვხდები ხოლმე. მეგობარზე
ვამბობ, თორემ კანადისადმი რა სენ-
ტიმენტები და ნოსტალგია უნდა
მქონდეს - არც ნამყოფი ვარ და
აქამდე არც ახლობელი მყავდა იქ.

Happy Birthday

የፌዴራል ማጭበብሪያ ቤትና ተከሳሽነት

କାନ୍ତପାଣି ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଙ୍ଗକାରୀ ଏକାଡେମୀଯୁଲେଟିକ୍ ପାଠ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର
„ଅନ୍ତି-ଗଲାପାଦିତ,“ ଉପାଧିକାରୀ

დიდი თეატრის ქართველი ვარსკვლავი.

ମାଧ୍ୟମ ପରିବହନିକାମତ୍ତ୍ୱ

ახალგაზრდობაში მას პრენტინგა-
ლე საფეხბურთო კარიერას უწინას-
ნარმეტყველებდნენ. ფეხბურთელო-
ბის რა გითხრობა, მაგრამ წინასწარ-
მეტყველება წანილობრივ მაინც ახ-
და: დიდებულ მასშტაბებს ზურაბ
სოტკილავამ ოპერის სფეროში მი-
აღწია. დიდი თეატრის ქართველი
სოლისტი კვლავ თბილისშია.

თბილის გენერალუროვნებად დადგებითა, ხოლო, მეორეს მხრივ - რადიკალურად უარყოფითმა გამოხმაურებებმა “არტ-იმედის” საქმიანობას ხელი ვერაფრით შეუშალა. პირიქით, იგი მაღლალი ხელოვნების სფეროშიც შეიჭრა: ამჯერად, არტ-იმედის სახელი - ზურაბ ბოტკილავას დაუკავშირდა.

მიუხედავად მისია, რომ სოტკილავას კარიერა ძირითადად მოსკოვის დიდ თეატრში წარიმართა, ქართველებისათვის ის მაინც ქართველ ვარსკვლავად რჩება და მომღერლის ინტერვიუებსაც თუ გადახედავთ, აქაც ძირითადად მისი ქართული მოგონებები დომინირებს.

ქართველი საოპერო ვარსკვლა-
ვის სამშობლოში სტუმრობას რამ-
დენიმე მიზეზი აქვს. პირველ რიგში -
ეს კონსერვატორიის დიდ დარბაზში
დაგეგმილი კონცერტია. აქ ზურაბ
სოტყილავას პარტიონორიბას საკმა-
ოდ ცნობილი მომღერლები: დიდი
თეატრის სოლისტი მეცო-სოპრანო
სვეტლანა ბელოკონი და კივესის თე-
ატრის სოლისტი, უკრაინის სახალხო
არტისტი, სოპრანო სვეტლანა დობ-
რონრავოვა გაუწევენ. გარდა სო-
ლისტების ბრწყინვალე შემადგენ-
ლობისა, კონცერტში სახელმწიფო
კაპელა და ტელერადიომაუწყებლო-
ბის ორკესტრიც მიიღებენ მონაწი-

ଭାବନାରେଖା

„მისი კვარი, ქართული მუსიკით დაშავრულ მსახიობს
აყენისათვას სთავაზობს

Georgian

მათი გაუჩინარება ცოცხალი
ქართული მუსიკიდან დროებითი
აღმოჩნდა. მუსიკოსებს არ უთქ-
ვამთ უარი საკუთარ ჯვარზე, რო-
მელიც თორმეტი წლის ნინათ ხა-
ლისით იტვირთეს. ჯგუფი “მძიმე
ჯვარი” სცენას მეტი ამბიციონა და
კიდევ უფრო დამძიმებული პასუ-
სისმებლობით უპრუნდება.

კუპილი აცემას და დაბრუნებულის და
ტკბილი მუსიკით დაშაქრულ ახალ-
გაზრდობას განსხვავებული მოასმე-
ნინონ.

“შძიმე ჯვარი” ერთ-ერთი გამო-
ნაკლიისა ქართულ როკ-ჯგუფებში
(განსაკუთრებით, მძიმე მუსიკის
ჟანრში), ვისაც დაარსების პირვე-
ლივე დღეებიდან არ შეუცვლია სა-
ხელნოდება და არჩეული მუსიკა-
ლური გეზი. ალბათ, ამ ფაქტორის

ნაირით, დევიდი კავშირის კულტურული ფილმის მსგავიდად გამომიყენანა უხერხული მდგრამარეობიდან ჯგუფის ამჟამინდელმა ზორონტმენმა. თავადლევან ბეიტრიშვილს რაც შეხება, იგი მსმენელს ქართულ სცენაზე მცირე ხნით გამოჩენილი საინტერესო ჯგუფიდან Passion Stage-დან უნდა ახსოვდეს. შარშან გარდაცვლილი ჯგუფის დრამერი, დათო ზიბზიბაძე Alexander Garden-ის მუსიკოსმა, დიტო ოგანესიანმა შეცვალა; “მძიმე ჯვარის” სოლო-გიტარისტი,

მასუე ჩიხლაძე კი, თითქმის ყველა ცნობილ როკ-ჯგუფში მოღვაწეობდა, მათ შორისაა: “ბიჭები როკ-ენ-როლიდან”, For sing Band, Helldrivers. მათ კი, ვინც სიტყვაზე არ მენდობა, ვურჩევ ჯგუფის ალბომს მოუსმინონ; კასეტის მოსმენა მათაც გამოადგებათ, ვისაც მძიმე როკის კულტურა მხოლოდ გიტარების გამაყრულებელი უდარუნი ჰგონია. ალბომი შეგნებულად მხოლოდ კასეტის სახით გამოიგდა. ის Sano Studio-ში გაკეთდა და საკმაოდ საინტერესოდაა შედგენილი: ა-მხარეს

„მძიმე ჰვარი“ სცენას დამძიმებული პასუხისმგებლობით უბრუნდება

TV პროგრამა

16 ივნისი

TV პროგრამის მასში მას დატებული ისებობა

სოსიეთ მერკვილაძის ნიგნის მაღაზია. 1903-1904 წ. ფოტო

მოსახლეობა

რა ნომერი მიზის ფილარმონიასთან?

მაყნეაზ ხარგებია

დღეს წიგნის ფესტივალი იხს-
ნება ფილარმონიაში, საერთაშო-
რისო და თანაც იოთხდლანი, რომე-
ლიც, მართალია, მასტერაბეჭით
ჯერ ვერ შეედრება ედინბურგის ან
ფრანკფურტის პაზრობებს, მავრამ
ქართველებისთვის ესეც საკმარი-
სია. ახალი გამოცემა, რომელიც ახ-
ლა ხელში გაიტინავთ, სწორედ ამ
დღეს დავამთხვიერთ და დღეიდან
იგი ყოველთვიურად გამოვა.

Իցի որպես անհաջող առաջարկ է համարվում այս գործությունը:

Իշխան առաջարկությունը պատճենաբար է առաջարկությունը:

Իշխան առաջարկությունը պատճենաբար է առաջարկությունը:

რა წავიკითხეთ გუშინ, რა კითხულობთ ახლა და რის წაკითხვაზე ვოცნებობთ? აი კითხვები, რომელებიც, ერთმანეთის თავისი ინტიმურობით გვაშინებენ, მეორე მხრივ კი რაღაც უფორმო, სწობურ საჯარო იბაში დაძირვას გვიქეადიან

କୋଣରେ ଫ୍ରାନ୍ତିକାରୀ ପାଦିଲୁଗର

ანუ რატომ უნდა აყურყუფო
ქართველი ბიზნესმენები კარცერ-ლუქსებში

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ფესტივალი? ნინამორბედზე გა-
ცილებით უკეთესი. შარმანდელ-
მა ბაზრობამ ნათლად დაგვანახა,
რომ საქართველოში წიგნის ბა-
ზარი არ არსებობს, რადგან არ
არის მისი აუცილებელი წინაპი-
რობა – კონკურენცია. ახალი გა-
მოცემები შარმან ბევრად აღმერა-
ტებოდა წინა წლების მაჩვენე-
ბელს, თუმცა არც მათი ხარისხი

၃။ ရောဂါရိ ပုဂ္ဂန်မြတ်

მოსახლეობა

რა ნომერი მიღის ფილარმონიასთან?

ესაა კითხვები, რომლებსაც ერთიდაიგივე ადამიანები (მაგალითისთვის, რომელიმე კლიმი) სხვადასხვა დროსა და ადგილას განსხვავებულად პასუხობს ხოლმე: თუკი ერთგან იგი თანამედროვე და მოდური ბალკანელი მწერლით მოიწონებს თავს, მეორეგან აუცილებლად თედო სახოკიას „მოგზაურობიდან“ გაარტყამს აბზაცს; თუკი ეს ჩვენი კლიმი სადმი პერიოდსკაია- უფრო მდოვრედ განვაგრძო, თუმცა, ვიდრე ტემპს შევანელებდე და ნერილის ფინალისკენ გადაუსხვევდე, კიდევ ერთ "წიგნით მოვაჭრე" მწერალს გაგახსენებთ, ლორენს ფერლინგვეტის, ვინაც ჯერ კიდევ 1953 წელს დაარსა "CITY LIGHTS BOOK-STORE" და ამით არსებითად გზა გაუსხსნა თავის მეგობარ ახალთაობელებს, ლეგენდარულ ბიტნიკებს.

ზე მურაკამისა თუ კორტასარის
ჯაზ-პროსოდიებით აბუზლუნ-
დება, იმავე საღამოს თავის რო-
მელიმე უფროსს მეგობარ ქალ-
თან განმარტოებული, უეჭვე-
ლად ჩაარკარაკებს ერთ
სტროფს არჩილის "სამიჯნუ-
რონიდან" (ვითომ?). ერთი
სიტყვით, ყველაფერი მკითხ-
ველზე დამოკიდებული, ზოგი
XIX საუკუნით აწონასწორებს
პავიჩით გატაცებას, ზოგი კი
აღორძინების ხანის ქართველი
პოეტებით აქრობს კორტასარის
კითხვით აგზნებულ ბოპ-ხან-
ძარს.

* * *

მაშ ასე, ვსაუბრობთ მწერ-
ლებზე და მათ გატაცებებზე, ანუ
მწერალთა საყვარელ მწერლებზე
(მომიტევეთ ტავტოლოგია)
და, ცხადია, პირველ რიგში ბორ-
ხესი უნდა გავიხსენოთ, რომელ-
მაც არამხოლოდ თავის შესახებ,
არამედ ბებიამისის, მამამისის,
დის, ცოლისა თუ მეგობრების
ბიბლიოთილური ახირებების შე-
სახებაც შემოგვინახა ცნობები.
მაგალითად, როცა ბებიამისი, ინ-
გლისელი ფანი ჰეიზლემი მო-
ხუდა, მისი გულის მოსაგებად
ხალხი (ალბათ ძირითადად შეი-

თუმცა ერთი რამ ნათელია, ორივე შემთხვევაში თავის გაცემა ხდება, ორივეგან ნარცისულ აქტთანა გვაქვს საქმე და ამიტომ, მეც შევეცდები უფრო მეტი სხვების შესახებ მოგითხროთ. არ გეტყვით, თუ რას ვკითხულობ და ან რა წაიკითხო ამ ორიოდე დღის წინ, ვიცი, ჩემი ახლანდელი საკითხავით მაინც ვერ გაგიტაცებთ და გადავწყვიტე იმათ შესახებ მოგიყვეთ, ვინც ოდესალაც ვერ დამალა ეს თავისი გატაცებები.

ჩემხელა რომ იყო (ოცდაშვი-
დი წლისა), ჰერმან ჰერსეს უკვე
ლამის ყველაფერი ჰქონდა ნა-
კითხული, ტიუბინგენერ წიგნით
მოვაჭრესთან, ჰეკენპაუერთა-
ნაც ემუშავა რამდენიმე წელი
(სადაც მერიკეს, ჰოლდერლინსა
და ნოვალისს აჩერებდა მყიდ-
ველს) და პირველი ყმანვილური
იმედგაცრუებებიც განეცადა.
ისე კი, იგი ყველაფერს გატაცე-
ბით კითხულობდა, სტერნსა და
ჰომეროსს, დიენსსა და ოეოგნი-
დეს, გრიმელსპაუზენსა და მა-
ჰაპპარატას, წიგნს არ ტოვებდა
არც ბუკინისტებთან და არც სხვა
მაღაზიებში და, ამიტომ, ყოველ
წელს იძულებული იყო გრანდიო-
ზული წმენდები მოენყო ხოლმე
თავის ბიბლიოთეკაში.

ყმანვილობისას ნიგნის მაღაზიაში მუშაობდა ჯორჯ იორუელიც, იგი თურმე ბიძლიოფაგივით ნოქავდა წიგნებს და თანამედროვების სიტყვით, დიკენს-სა და უელსს ჯოისსა და მილერში არ არჩევდა. მას "მოფერებით" "ძველმოდურ ექსცენტრიკოსს" უწოდებდნენ, რომელიც კომიქსებს უფრო სიხარულით კითხულობდა, ვიდრე ანდრე ჟიდის რომანებს. ახლა კი, რაც შეეხება ანდრე ჟიდს: იგი თავის თანამედროვეებს, უფროს მეგობრებს აღმერთებდა, მაღარმესა და ვალერის, თუმცა მოგვიანებით უიტმენითა და დოსტოევსკით გატაცებამ აქცია იგი "კაცად". თავად დოსტოევსკი მეთიურინით იყო გატაცებული, მეთიურინი კი..... უჰ, გავუტიე! ამიტომ, მოდით, თავს შევიაზაბ და შევიაზიბი!

რი მიზეზები აქვს. პირველ რიგში, ქვეყანაში შექმნილი მძიმე ეკონო-მიკური მდგრამარება და ის პირო-ბები, რომელშიც ქართველი გამომ-ცემლები იმყოფებიან. საქართვე-ლოში დღეს არ არსებობს წიგნის სახელმწიფო პოლიტიკა. მაგალი-თისთვის, 1994 წელს რუსეთში მიი-ღეს წიგნის სახელმწიფო მხარდა-ჭერის ფედერალური პროგრამა, რომლის თანახმადაც საგამომცემ-ლო საქმიანობაზე გაუქმდა დამა-ტებითი ღრმულების გადასახა-დი, რედაქციებს ოფისები შედავა-თიანი პირობებით გადაეცათ, რა-ტიფიკაცია გაუკეთდა „ფლორენ-ციის შეთანხმებას“ და „შეთანხმე-ბის პროტოკოლს“ და ა.შ. შედეგად 2001 წელს რუსეთში გამოცემული წიგნების დასახელებების რაოდე-ნობამ 70 000-ს გადაჭარბა, საშუა-ლო ტირაჟმა კი 8000-ს მიაღწია (სა-ქართველოში დღეს მხოლოდ 1000-1200 წიგნი გამოიდის, საშუალო ტი-რაჟი კი 1000-ს არ აღემატება).

საინტერესოა ის ფაქტიც, რომ შარმანდელ ბაზრობაზე საკ-მაოდ მაღალი იყო წიგნების გა-

ეს ფოტო 2000 წელს თბილისის რიგნის მეორე ბაზრობაზეა გადაღებული

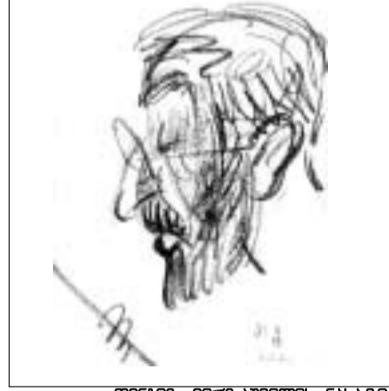

ეს ფოტო 2000 წელს თბილისის რიგნის მეორე ბაზრობაზეა გადაღებული

ხადებს, რომ მისი საყვა-
ლიტერატურული გმირი
აღმაშენებელია. ასეთ ვი-
ში ძალზე მნიშვნელოვანია
ს პოპულარიზაცია. აღსა-
აა, რომ მსგავსი პრობლე-
მის დროზე აშშ-ში, საფ-
ში, დიდ ბრიტანეთსა და
იაშივ გაჩნდა. მაშინ ამ
ისის მთავრობებმა შეიმუშა-
ნათ თლებლობასთან ბრძო-
აშტაბური პროგრამები სა-
„კითხვა“. ისინი ქვეყნის
ალური და რეგიონალური
ცენტრიდან ფინანსდებოდა და
ლება დღემდე არ მოკლე-
საც ვერ დავიტრაპახებთ
ვეკინის მაგალითზე. წიგნის
ვალი ამ თვალსაზრისით
მნიშვნელოვანია. რა სიახ-
ველის წალს? უპირველის

სიახლეები მრავლადაა. კიდევ
ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტი გვე-
ლის ნლევანდელ ფესტივალზე.
როგორც იწა, ოფიციალურმა
ხელისუფლებამ გაიაზრა ამ აქ-
ციის მნიშვნელობა. მის გახსნას
წელს პირველად დაესწრება სა-
ქართველოს პრეზიდენტი. და ბო-
ლოს, ერთი სამწუხაო პარალე-
ლი გასულ ფესტივალთან. წელ-
საც, ისევე როგორც შარშან, არ
მოიძებნა არც ერთი ქართველი,
რომელიც ამ აქციას ფინანსურად
მცირედი თანხით მაინც დაეხმა-
რებოდა. წიგნის ბაზრობას სა-
ქართველოში წელსაც უცხოური
ორგანიზაციები აფინანსებენ.
როგორც ჩანს, ქართველ ბიზნეს-
მენებს არ ანეჭნდათ ცოტა ხნით
დოჩანაშვილისეულ კარცერ-
ოუსებში ყურყატი.

„გვირაობინი”

ალექსანდრე გვარია

სტრიქონები: "მან სიამაყით გაი-ფიქრა, რომ ბაბუა ოჯახში მანც ბედავდა სიმართლის თქმას, კო-მუნისტების კრიტიკას, თუმცა არავისზე ნაკლებ არ ეშინოდა საბჭოთა რეჟიმის დაუნდობელი სისასტეებისა". ("ნაცრის კოშკები" ასახულია ხანა მეორე მსოფლიო ომის დაწყებიდან სტალინის გარდაცვალებამდე).
გურამ გეგეშიძის ადრინდელი ისტორიული რომანების მსგავსად აქაც ვერ ხერხდება უთვალავ პერსონაჟთაგან ერთი ან რამდენიმე მთავარი გმირის გამოყოფა, ურიცხვ მოტივთაგან და სიუჟეტურ განშტოებათაგან ისეთის გამორჩევა, მთავარ მოტივს ან მთავარ სიუჟეტურ ხაზს რომ უწოდებდი. "ცნობიერების ნაკადის" ანალოგით და მის საპირისპირო შეიძლება ვთქვათ, რომ ამ და მღვრიე ნაკადი მოედინება. უამრავი ადამიანის თავგადასავალი, ზოგი შედარებით ვრცლად, ზოგიც სხარტად და ლაკონიურად მოთხოვობილი, ჩაივლის ჩვენს თვალწინ "ნაცრის კოშკების" კითხვისას. აյ არის თხრობა, ამ სიტყვის ჭეშმარიტი გაგებით: ნანახის, განცდილის, გაგონილის თხრობა, და ნაკლებად - თხზვა; უფრო, ამბები, ხშირად - ამაზრზენი, თავზარდამცემი, და ნაკლებად - ხასიათები; ბევრი და ხანგრძლივი ტანკვა-წვალება, ცოტა და ხანმოკლე სიხარული ("ცხოვრება სავსე იყო უკეთურებით", "მხოლოდ სიღარიბე და მოწყენილობა ითვლებოდა ნორმად").
ეს თავგადასავლები, ეს ამბები, რომელთა უმეტესობა დამოუკიდებელი ნოველებივთ იყითხება, ერთობლივად ეპოქის ლამის ნებ სწორედ ეპოქა იყოს "ნაცრის კოშკების" ერთადერთი პროტაგონისტი. ალბათ ეპოქის რაც შეიძლება მართალი სახის შექმნისკენ სწრაფებით აიხსნება ხალხში გავრცელებული ბანალური და ფრივლური ანეკდოტური ფაბულების გამოყენება მწერლის მიერ, რომლებც მევეთრ კონტრასტს ქმნიან იმ რაფინირებულ ტექსტებთან, რომანის არისტოკრატიული წარმოშობის პერსონაჟთა ბაგეთაგან რომ წარმოითქმის. (ამ დაპირისპირებულობას ავტორი შეტაფორულადაც წარმოაჩენს: "თამარა დეიდას წრისა და თაობის ადამიანები საგრძნობლად განირჩეოდნენ ირგვლივ ამოთავთავებული უმრავლესობისაგან, დღევანდელი ქართველი ხალხის ერთფეროვანი, უსახურ ყანად გაშლილი რომ მოსდებოდა მთასა და

ՀԱՐԴՎԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, "6"

კოდკი (რომანი). რედაქტორი
მილიცა ჯაფარიძე, მხატვარი
გოგი წერეთელი. თბილისი. "მე
რანი". 2001.

გურამ გეგეშიძის "ნაცრილი კოშკი", რომელიც შარშან გამოსცა "მერანმა", ერთ-ერთი პირველი ქართული რომანთაგანია საბჭოთა ეპოქას რომ წარმოსახავს და საბჭოთა ცენტურა არ გაუკლია. მარტო ამის გამოც არის იგი ახლებური, უჩვეულო და უცნაური წიგნი იდეოლოგიურ წნევებში გამოტარებულ რომანებს შეჩვეული წვენი მკითხველისთვის ყოფილ საბჭოთა მოქალაქეს ჯერ კიდევ თავზარს სცემს წიგნის ფურცლებზე დაბეჭდილი ასეთი

სტრიქონები: "მან სიამაყით გაი-ფიქრა, რომ ბაბუა ოჯახში მაინც ბედავდა სიმართლის თქმას, კო-მუნისტების კრიტიკას, თუმცა არავისზე ნაკლებ არ ეშინოდა საბჭოთა რეეშიმის დაუნდობელი სისასტიკას". ("ნაცრის კოშტი" ასახულა ხანა მეორე მსოფლიო ომის დაწყებიდან სტალინის გარდაცვალებამდე).

გურამ გეგშიძის ადრინდელი ისტორიული რომანების მსგავ-სად აქაც ვერ ხერხდება უთვალავ პერსონაჟთაგან ერთი ან რამდენიმე მთავარი გმირის გამოყოფა, ურიცხვ მოტივთაგან და სიუჟე-ტურ განშტოებათაგან ისეთის გა-მორჩევა, მთავარ მოტივს ან მთავარ სიუჟეტურ ხაზს რომ უნდებდი. "ცნობიერების ნაკადის" ანალოგით და მის საპირისპიროდ შეიძლება ვთქვათ, რომ ამ და მღვრიე ნაკადი მოედინება უამრავი ადამიანის თავგადასავა-ლი, ზოგი შედარებით ვრცლად ზოგიც სხარტად და ლაკონიურად მოთხოვნილი, ჩაივლის ჩვენ თვალწინ ზაცრის კოშტის" კითხ ვისა. აქ არის თხრობა, ამ სიტყვის ჭეშმარიტი გაგებით: ნანახი განცდილის, გაგონილის თხრობა და ნაკლებად - თხზვა; უფრო, ამ ბები, ხშირად - ამაზრზენი, თავ ზარდამცემი, და ნაკლებად - ხა-სიათები; ბევრი და ხანგრძლივ ტანჯვა-წვალება, ცოტა და ხან მოკლე სიხარული ("ცხოვრებ-საგსე იყო უკეთურებით", "მხო-ლოდ სილარიბე და მოწყენილობი ითვლებოდა ნორმად").

ეს თავგადასავლები, ეს ამბები, რომელთა უმეტესობა დამოუკიდებელი ნოველებივით იკითხება, ერთობლივად ეპოქის ლამი

ԱՅՐՅՈՒՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

გავრცელებული ეხობრივი ექს-ცენტრიკა. (მე-19 საუკუნის ქართული პროზის სტილთან სიახლოვეზე მიგვანიშნებს წინადადების დაწყება პირის ნაცვალსახელს მიღევნებული ზმინთ: "ის იყო მეტისმეტად ჩუმი ბიჭი, არც უნდილაძებს ჰეგვადა და არც ვარდანიძებს", "ისინი შეექცეოდნენ ფრანგულ ღვინოსა და კონიაქს" ... მაგრამ ამ კონსტრუქციასაც ზომიერად მიმართავს, რათა პაროდია არ გამოუვიდეს).

რთული და წინააღმდეგობრივი აზრიც კი, თუ იგი ნათლად არის გაცნობიერებული, შეიძლება უაღრესად სადა და ბუნებრივი სიტყვებით გადმოიცეს:

"აღბერტი ხედავდა, რომ მხოლოდ საერთო ნარმოშობა და სისხლისმიერი ნათესაობა არ

უბრე ხალხს ერთმანეთის ქიმპობით და სიძუღვილით რამდენი სისხლი დაუღვრია უაზროდ? თანამებრძოლნი და თანამოაზრენიც რამდენჯერ ქცეულან ერთმანეთის მტრებად შურისა და ქიმპობის გამო? მხოლოდ სიყვარული და სიყვარულის ნიადაგზე წარმოქმნილი ურთიერთპატივისცემა იყო ერთადერთი ძალა, რომელიც ადულაბებდა ადამიანებს, მაგრამ იმაშიც დარჩნეულდა, რომ სიყვარულიც კი განგების ძალით ეძლევა კაცს".
სამწუხაროდ, ჯერ კიდევ ბევრს როდი სჯერა, რომ მშობლიური ქვეყნის და მშობელი ხალხის ჭეშმარიტი სიყვარული კი არ გამორიცხავს, არამედ გულისხმობს ნაკლისთვის თვალის გასწორებას, მის გაცნობიერებას, აღიარებას -

თუ შანკიერების დაძლევა გიჩდა. ამ რომანის ავტორს არ უჰქირს ერთ ოჯახურ კონფლიქტზე თხრობისას მშვიდად განაცხა- დოს: "ხშირ შემთხვევაში ქართ- ველთა დამოკიდებულება ფიზი- კური შრომისადმი საკმარი მახინ- ჯი და კუდაბზიკურია".

ერთგან ასეთ რამეს ვკითხუ- ლობთ: "ყველა ერთმანეთს შინა- ურულად მიმართავდა, ყვაოდა ქართული ფამილიარობა, ბევრს გულითადობა რომ ჰკონია" - ამ ჩინებული ფრაზით ზუსტად არის დახასიათებული სიტყუაცია ბა- თუმის სასტუმროს კაფეში და, რაც მთავარია, ერთი ცნების მე- ორეთი მახვილგონივრული ჩა- ნაცვლებით კიდევ ერთი ნაბიჯია წადგმული წინ "ქართული ფენო- მენის" შეცნობის გზაზე.

მცირებას ადგილი დოკუმენტი და სივრცეში

Digitized by srujanika@gmail.com

გურიაშ ახელი მთავრობილი. მოთხოვდები. 1 ტ. შედგენერალ-რედაქტორი, ნინასიტვაობისა და შენიშვნების ავტორი: მარინე რჩეულიშვილი. მხატვარი: ვახტანგ რურუა. თბილისი, 2002, გამომცემლობა „საარი“. გურამ რჩეულიშვილის საზოგადოება.

კარგა ხასია მოველლოდით გურამ რჩეულიშვილის ალთქმული ხელტომეულის გამოცემას, და აი, ხელთა გავაქვს მისი პირველი ტომი. თვალშისაცემა წიგნის სოლი-დური მოცულობა, მაღალი პოლიგრაფიული დოკუმენტი, მხატვრული გაფორმება - სისადავე და სიმკაცრე. შთაბძეჭდალი ყდაზე გამოსახული ცხენზე ამხედრებული ჭაბუკი ეტრატით ხელში. მნათობი სივრცის კონტრასტულობას ქმნის. ეს კომპოზიცია უკვე იქცა გურამ რჩეულიშვილის შემოქმედების სიმბოლოდ. თავიურკელზე გურამის ფაქსიმილეა მოთავსებული. საერთოდ, მწერლის შესანიშნავმა კალიგრაფიამ, ჩართულმა ავტოგრაფებმა არაჩვეულებრივად დაამშვენა წიგნი. დადგა დრო, როცა გურამ რჩეულიშვილის შემოქმედება სერიოზულად უნდა შეფასდეს. აქ ვგულისხმობთ არა მხოლოდ მკითხველთა ყურადღებას და ცხოველმყოფელი ინტერესს (რომელიც არასოდეს მოპკლებია მწერალს), არამედ აკადემიური გამოცემის აუცილებლობას. ჩემი აზრით, სწორედ დღეს იყო აუცილებელი გურამის ტომეულების გამოცემა, ვინაიდან ახალთაობისთვის ჰერიტიტაჭიროა ის თვისებები, რომელიც

მენტარიდან ერთ დეტალს და
ყველაფერი ცხადი გახდება:
"1956 წლის 24 იანვარს ალპინის-
ტების ჯგუფთან ერთად მიიმზ-
ზავრებოდა კარპატებში, მზერ-
ვალ გოვერლას დასალაშქრავად-
ბოლო წუთამდე, გამგზავრების
წინ, მზით განათებულ შუპანად-
ში იჯდა ტახტზე და კედელს მოყ-
რდნობილი კითხულობდა ჰემონ-
გუეის მოთხოვნებს (ვაჟა გიგაშ-
ვილის გადმოცემით, ეს იყო ოცი-
ან თუ ოცდაათიან წლებში გამო-
ცემული კრებული: მოთხოვნები
და ერთი პიესა - "მეხუთე კილო-
ნა", ჰატარა ფორმატის, მაგრამ
სქელი, ყავისფერყდანი წიგნი,
რომელიც გურამსა და ვაჟას
ნათხოვანი ჰქონდათ მეგობარი
გოგონასაგანი), გურამი გაზაცე-
ბით კითხულობდა, არადა აგიან-
დებოდა, დღედა დელაგდა. უცხად
ნამოხტება, შუაზე გაკეცილი თაბა-
სის ფურცლები (შეიძლება რვეუ-
ლის) და აეტოკალამი ჯიბეში ჩა-
დო, ზურგჩანთა აილო, თქვა,
მორჩა, ვინყვაბ წერასო, გადავა-

კოცხა და სირბილით დაეშვა კი-
ბეზე".

კომენტარებში უხვად მოხმო-
ბილი ფაქტობრივი მასალა
აცოცხლებს მწერლის სახეს და
მკითხველის ნარმოდგენაში იხა-
ტება მისი პორტრეტი. მთავარი
სწორედ ესაა, - ფაქტების შეუვა-
ლობა, ფაქტები ძალზე მრავალ-
ფეროვნად ნარმოგვიჩენს მწე-
რალს: გურამი - სპორტსმენი, ალ-
პინისტი; გურამი - მოგზაური;
გურამი - პირველი მოთხოვნების
ავტორი; გურამი - მყითხველი;
გურამი - შვილი, ძმა, მეგობარი....
ერთმანეთს ებმის სხვადასხვა
მნიშვნელოვანია ამბები: თუნდაც,
თავზარდამცემი 9 მარტი რად-
იორს, რომელიც აუცილებლად
ღრმად აღიბეჭდებოდა მწერლის
ცნობიერებაში... ალბათ, ძალზე
საინტერესოა გურამი, როგორც
მკითხველი, ის კითხულობს პე-
მინგუების, ტოლსტოის, მერეჟ-
კოვსკის, თომას მანს, დოსტოევს-
კის... არ შემიძლია არ მოვიტანო
გურამის მამის, მიხეილ რჩეუ-
ლიშვილის მოგონება: "გურამი
ცხენზე პირველად აღვანში შეეს-
ვი. მაშინ, როდესაც 7-8 წლისა
იყო. კარგი ცხენები მყავდა. გან-
საკუთრებით კი თვირთვილა და
სალამურა (მომავალში მისი
მოთხოვნების გმირები), ბავშვო-
ბიდანვე გურამი მეტისმეტად
გამბედავი იყო და, ალბათ, ეს იყო
იმის მიზეზი, რომ პირველი შეჯ-
დომისთანავე გააჭერა ისეთი

ფიცხი ცხენები, როგორებიც იყვნენ სალამურა და თვირთვილა...”
ეს რამდენიმე ციტირებაც კი კარგად ნარმოაჩენს მწერლის ცხოვრებისეულ და შემოქმედებით პერიპეტიტებს. არსებითია არა მხოლოდ კონკრეტული რეალია, რომელიც უშუალო მიზეზია ამათუ იმ მოთხოვნის დაწერისა, არამედ, როგორც ზემოთაც ვთქვით, მთლიანი ატმოსფერო, რომლის ნიაღმიც ჩაისახა თვითმყოფადი შემოქმედებითი სამყაროს მკაფიო კონტურები. კომენტარებში ყოველივე ეს გამჭვირ-

ვალედ იკვეთება. მარინე რჩეულიშვილმა გაგვიცოცხლა ეპოქის ის მონაკვეთი, რომელშიც მისი ძმა ქმნიდა ქართულ მწერლობაში სიცოცხლის სისავსით, დინამიურობით, მძაფრი შთაგონებით აღბეჭდილ ნაწარმოებებს. ყოველი-ვე ეს კი ძალზე მნიშვნელოვანია, ვინაიდან სულ უახლოეს მომავალში **XX** საუკუნის ლიტერატურის მკვლევარი მთლიანობაში განვითრებს გურამის შემოქმედებას და კუთვნილ ადგილს მიუჩენს მას. ეს იქნება მწერლის მუდმივი ადგილი დროსა და სივრცეში.

ଭାରତୀୟ ଶାସନ ପାଇଁ ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଏକ ମହିମାନ

CPURCA ፭፻፲፯

გიგი სულაკაური. ქუჩის ბიჭების გასაგონად (ლექსები). მხატვარი ლაპა სულაკაური. "ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა", თბ. 2001.

გიგი სულაკაურის წიგნს რომ
კითხულობ („ქუჩის ბიჭების გასა-
გონად“) პირველი შთაბეჭდილება
ასეთია: ავტორმა ექცება და მიაგ-
ნო იმ გრაფიკულ გამოსახულე-
ბას, რომლითაც საკმაოდ თავი-
სებური მსოფლშეგრძნება უნდა
გადმოეცა. უფრო ზუსტად რომ
ვთქვათ, გიგი სულაკაურს კარ-
გად აქვს მორგებული თავისი
„პოეტური ენა“, - ლექსიკა, სინ-
ტაქსი, მეტაფორული სტრუქტუ-
რა. იქნებ ყოველივე ეს თავისთა-
ვად, ბუნებრივად, თვითდინებით
მოხდა. შეიძლება, მაგრამ ხომ
არსებობს გამოცდილებაც, ალ-

კიზიონი ყოველთვის ერთნაირი არ არის. ანუ, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, არის ლექსები, სადაც სახეები სურათოვნებას მთლიანად მოკლებულია და თვითონ პოეტის შინაგანი მდგრმარეობაა ვიზიონერული: "თვალდაბუჭული, როდესაც მზეს შევხედავ, ჯერ სისხლისფერ ფარდას დავინახავ, ცოტა ხანში კი ლურჯი, მწვანე და ისაფერი მოძრავი ლაქებიც გამოჩნდებიან. ასე საათობით ვერთობოდა ბაშვობაში". ეს ლექსი მართლაც ინშანდობლივა, რადგან გიგი სულაკაურის პოეტურ ნიმუშებთან ზიარება თითქმის ყოველთვის აღძრავს აზრს, რომ პოეტი იმას აფიქსირებდა ლექსად, რაც თვალდაბუჭულმა იხილა. ვფიქრობ, ლექსის სტრუქტურასაც მისი ვიზიონით განსაზღვრული ბუნება აპირობებს. მხოლოდ ეს უკანასკნელი ნიმუში ამავე დროს რეფლექსიაა, აქ ავტორი საუბრობს იმაზე, თუ როგორ წერს ლექსს. აქ ლიტერატორი, ანალიტიკოსი საუბრობს შემოქმედებით პროცესზე.

საერთოდ, განსჯითი ელემენტი უცხო არ არის გიგი სულაკაურის ლექსებისთვის, მაგრამ განსჯაც თავისებურია. პოეტი თითქოს კომენტარს უკეთებს თავის ხილვებს და ზოგჯერ ეჭვიც შეაქვს ამ ხილვების რეალობაში: "მე ვხედავ შავ ხეს და ძველებურ სახლს უამისაგან განაცრისაფრებულს, მძიმე ფიფქებით სავსე ღამეებს, ან იქნებ ნისლი ან სითერო მატყუებს ასე".

ჩემი აზრით, კრებულში "ქუჩის ბიჭების გასაგონად" ლექსების ქონილოგია მეტყველებს იმაზე, რომ დროთა განმავლობაში "ვაზიანში", აუკავშირის მიერთება.

კამ" იმატა გიგი სულაკაურის ლექსებში. გავისხენოთ ისეთი ლირიკული ნიმუშები, როგორებიცაა "ნიშანი", "ლამე" და სხვ. აღბათ, არ შევცდებით, თუ ვიტყვით, რომ ამ მეტამორფოზამ (მე-იძლება ღრმა მსოფლმხედველობრივი ცვლილებებით გამოწვეულმა) სისადავე და სიმკეთრე შესძნა ამ ნიმუშებს. აქა-იქ გაჩნდა ხალხურ კილოზე დანერილი ლექსებიც, სადაც უაღრესად ფაქტზე სტილზაციის კვალიც გამოსჭივის: "მთა ბევრი გადავიარე, ბევრი შევეშვერი მთავრესა, დავკარგ მძანაფიცები, ყველა სხვადასხვა მხარესა, მშვიდობით, მიგად საძებრად, გაეხურავ სახლის კარგბა". ან ასეთი: "დავთვრები, დამავინწყდება ნაოჭი ამ ჩემს სახტებ, ვიფიქრებ, - ხომ არ წავიდე, შენ, - აქ დარჩიო, - მაქეზებ... დავრჩები, არ დაბრუნდება ძალი - ლიმილი ბაგზე".

ვფიქრობ, საგანგებო, ცალკე საუბრის თემაა საგრძების და მიგლენების ხატვა გიგი სულაკაურის ლექსებში. აქ ლაპარაკია მხატვრის თვალზე, მის უშუალო მიმართებაზე საგნებთან. ვიზონერობა სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ პოეტი საგნობრივი, ხელშესახბი სამყაროს მიმართ გულვრილი იყოს, - პირიქით. ძალზე შთამბეჭდავია მშვენიერი ესკიზი "კვირა დღე": "ფერებმა მთებზე გადაინაცვლეს. დაბა სველია, მკვეთრი. უფორმო, ხანგისფერი ფოთოლი ფარავს ფარდულს. ფარდულთან იზღაუზებიან დაბის კაცები. თავები უდევე ერთმანეთი კისრებზე ცხენებს. სასადილოსთან ჭიდავდნენ ჭრელი ლეკვები. სველი და მთვრალი ჰაშუაზე ასეთი ხელი არ მოიწოდება.

თან ვერ გაიგებ, საყრდენი რომელს უფრო სტირდება - დაბრე-ცილი ხე - მთვრალს თუ პირიქით, მთვრალი და სველი ბუშლატი... სალამო ნელა იშლის ქვეშაგებს".
პოეტურ კრებულში "ქუჩის ბიჭების გასაგონად" გაერთიანდა სხვადასხვა დროს ცალკე წიგნებად გამოსული ციკლები: "საგნები თოვლში", "ზოდიაქოს ბორბალი", "კედელი", "ხეები", ბიჭი და სხვ.", გაერთიანდა და ერთობანის ბედნიერი გამოდგა. რაოდენ პარადოქსულიც არ უნდა იყოს ეს ერთიანობა და სისრულე, შემოსაზღვრულობის შთაბეჭდილება, სწორედ განსხვავებული მოტივების, ნიშნების, ლექსნერის ხერხების სიმრავლემ დაბადა. კრებული შინაარსობრივად შეავსო მიძღვნითმა ლექსებმა. ბოლო დროს დაწერილმა ვრცელმა ლირიკულმა ნიმუშებმა (როგორიცაა ვთქათ, "ლამე" ან "ნიშანი") ხედვის ახალი პერსპექტივა გახსნა და ახალი ყოფით-ცხოვრების სეული ანტურაჟი შემოიტანა პოეტურ სივრცეში. "ზოდიაქოს ბორბალი" ლაკონიზმისა და ლექსიკური სიზუსტის ნიმუშად დარჩა. კაფე "თბილისი" და სხვა რითმიანი ლექსები კონვენციური ლექსის ორინიზირობის შტრიხით ავსებენ მთელ კრებულს. საერთოდ, ირონია სხვადასხვაგვარად ვლინდება გიგი სულაკაურის წიგნში - მთელი წიგნის ინტრინაციურ წყობაშია განვითილი...
ჩემთვის, პირადად, კრებული "ქუჩის ბიჭების გასაგონად" ვრცელი საუბრის სურვილს აღძრავს. მე მხოლოდ რამდენიმე უმნიშვნელოვანებს მომენტს შევეხე, რაც საუბრის მხოლოდ დასაწყისად შეიძლება ჩაითვალოს.

ნატვლიანი ქალაქი

ზაალ სამადაშვილი. ალი გ
მურულ შუშაში (მოთხოვება
რედაქტორი დათო აბულაძ
მხატვარი ზურაბ მიმინოვვ
ლი. თბილისი. "საარი". 2001

ზაალ სამადაშვილის მოთხ-
რობებში უამრავი ნაცნობი მო-
ტივია. მათი უმეტესობა არ შეგხ-
ვდებათ ქართულ პროზაში, არა-
მედ, როგორც გურამ დოჩანაშვი-
ლის ერთი პერსონაჟი იტყვიდა,
“პირდაპირ ცხოვრებიდანაა აღე-
ბული”. და მაინც, ზაალ სამადაშ-
ვილთან მეათეხარისხსხვანია ის,
რასაც მივიწყებული ესთეტიკა
“სინამდვილის მხატვრულ ასახ-
ვას” ეძახდა. თბილისში არის
რამდენიმე უბანი, რომელსაც

არავინ იცნობს ზაალ სამადაშ-
ვილზე უკეთ. მისი მოთხოვნები
ამ უბნებში საყიალოდ დაწერილი
გზამკვლევებია. ოღონდ დაწერი-
ლი ძალიან ნაღვლიანად.

ნაღველი ზაალ სამადაშვილის
პროზაში გარდასულის მიმართ
ნოსტალგიას არ ახლავს. ნოს-
ტალგია, ნარსულის, ძველი ობი-
ლისის, კაცურქაცობისა და ასე-
უცნობის, რომელიც მარტინი

თე - ამ სამ სიმზეა აწყობილი ზა-
ალ სამადაშვილის მოთხრობები.
იშვიათად, რომელიმე ქართველ
მწერალთან მახსოვდეს მედევო-
ბისა და თუნდ სულ პატარა კე-
თილშობილების ასეთი დაუინე-
ბული ძეგა ცხოვრებაშეუმდგარ
ადამიანები და, ამავე დროს, გა-
უნდებლად ჯებიზელი ხედვა მი-
ზეზებისა, რამაც მათი ცხოვრება
შესრულდა.

ხედები იმ ხალხის სულიერ ძმებსა თუ უახლოეს "წინაპრებს", ვინც 80-ანი წლების ბოლოს თავის თანამოქალაქეებს იარაღი მოუღერა და ბოლომდე ახლაც ვერ გააგდებინეს ხელიდან. თბილისში ყოველთვის იყო ძალადობის სპეციალისტი გარემო, რომელსაც ჩევრი თან თავმომწონე, თან კი ყოველი და გაზულუქებული მართვის მიმართ გადასახლდებოდა.

მნერლის ერთი ხერხი აუცილებლად უნდა აღვნიშონ: *Ex ungue leonem*, "ძრჭყალიდან ლომი" - ზაალ სამადაშვილი დეტალის სტატია; როგორც თბილისის რამდენიმე ქუჩით აღადგენს მთელ ქალაქსა და დროს (რომელიც, პრინციპში, გაჩერებულია), ისე რამდენიმე ნივთი, ჟესტით თუ ფერი სიკოცხლეესა და

დააჯერებოლობას პატეტის მოაყენოს; თავად განასჯეთ: "[მრინას] ამიტომაც სიამორნებდა სახეზე წყლის შესხმა საჩიხაურო, გვერდებშეჭყლებტილი პირსაპანიდან და თედოს სქლადნაქსოვი, განელილი, თამბაქოს სუნით გაუღენთილი სკიფრის გადაცმა მიმდევლ ტანზე". ან: "ლურჯზოლიან, ლრმა თევშზე დახვავებულ, კარგად დაბრანულ კარტოფილს რომ გავანახევრებდი, მხოლოდ მაშინ გავიხედავდი ლიმონათისკენ. მამა ნათალ ჭიქებში ჩამიპირქვავებდა ბოთლს, თვითონ ლუდს დაისხამდა და ჭიქის კიდეს ცოტაოდნენ მარილს წაუსვამდა".

ცოტა გასაკვირია, თუ სანატ-რელი ამ წარსულში თითქოს არა-ფერი დავრჩა, "რადა აქვს გულს ეს ჩუმი ნალვეები?". ნუ დაუწყებთ ზაბალს წიგნში ამ კითხვის პასუხს ძებნას. ადამიანი სუსტია და, თუ სისუსტეშიც ინარჩუნებს სილბოს, სიკეთესა და სიყვარულს, მაშინ ის კარგი ადამიანია. გაუგეთ, თანაუგრძელეთ ან აპატიეთ. ისე, მწერალი არაურისკენ არ "მოვინოდებთ". ის წყარად გესაუბრებათ და ხანდახან, თქვენთან ერთად, შეეხმიანება ხოლმე გურამ დოჩანაშვილს, რეზო ინანიშვილს, გურამ რჩეულიშვილს....

პირველი პერსონალური ცხდილობრივი საჭართველომი

თამარ სახილვილი

ქართული ბეჭდვითი სიტყვის
ისტორიაში ახალი სიტყვა ითქვა,
მეცნიერის შესახებ გამოცემულ
ამ ენციკლოპედიას მსოფლიოში

ანალოგი არ მოექცებნება.
ივანე ჯავახიშვილი. ენციკ-
ლოპედიური ლექსიკონი. მთავა-
რი რედაქტორი როინ მეტრევა-
ლი, სარედაქციო კოლეგია ნ. გი-
ორშილი, მ. ლორთქიფანიძე, გ.
ნარსია, დ. ნინიძე, ზ. პაპაქეირი,
გ.სალიაშვილი. თბილისი "თბი-
ლისის უნივერსიტეტის გამომ-
ცემლობა". 2002.

1922 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტიმა პირველი კურსდამთავრებულები გამოიუძვა. ერთი წლის შემდეგ უნივერსიტეტის რექტორმა ივანე ჯავახიშვილმა აქ სტამბა დააარსა. 1933 წელს უნივერსიტეტს უკვე საკუთარი გამოიმცემობა ჰერნა-და. მას შემდეგ თითქმის საუკუნეები განვლონ, ახალმა ცხოვრებამ ახალი მოთხოვნები მოიტანა და

დღოთა განმავლობაში ბევრი რამ
შეიცვალა სტამბაშიც, გამომ-
ცემლობაშიც და, საერთოდ, სა-

გამომცემლო საქმეშიც.
წელს თსუ გამომცემლობამ
ივანე ჯავახიშვილის ენციკლო-
პედია გამოსცა. ქართული ბეჭდ-
ვითი სიტყვის ისტორიაში ახალი
სიტყვა ითქვა, ახალი არა მარტო
იმიტომ, რომ საქართველოსთვის
ეს პირველი პერსონალური ენ-
ციკლოპედია (სხვათა შორის,
ევროპისგან განსხვავებით, დათ-
ის ქვეყნებიც არ არიან განებივ-
რებულინი ამ სახის გამოცემით,
რამდენიმე გამონაკლისს თუ არ
ჩავთვლით), არამედ იმიტომაც,
რომ, როგორც ქართველი
მკვლევარები აღნიშნავენ, მეც-
ნიერის შესახებ გამოცემულ ამ
ენციკლოპედიას მსოფლიოში
ანალოგი არ მოეძებნება.

ქართველი ხალხისა და ქართული კულტურის ისტორიის დიდ მკვლევარზე, თბილისის უნივერსიტეტის დამაარსებელზე ასეთი ნაშრომის შექმნა სწორდაც რომ უპრინაია. თბილისის უნივერსიტეტის პირველი კურს-დამთავრებული, იგანე ჯავახიშვილის ერთ-ერთი მოსწავლე, აკადემიკოსია არნოლდ ჩიქობავა ასე შეაფასებს იგ. ჯავახიშვილის ღვაწლა:

“ყოველ ხალხში გამოირჩევა-
ან ადამიანები, რომლებშიც თით-
ქოს ხორცი შეუსხამს, შენივთე-
ბულია მონბელი ხალხის საუკე-
თესო თვისებები. მათი სახელები
უკვდავია ხალხის მეხსიერებაში,
და თვით ხალხი უკვდავია ამ სა-
ხელებში. ქართველი ხალხისათ-
ვის ერთი ასეთი სახელია ივ. ჯა-
ვახიშვილი. რაც დრო გაიღლის,
მით უფრო სრულად გამოჩნდება

მისი ნაღვანის დიდი სამეცნიერო
და საქვეყნო მნიშვნელობა.”
გასაგებია, თუ რატომ შეაჩე-
რება ეს კანონის მიზანი.

რეს მკვლევარებმა არჩევანი ივა-
ნე ჯავახიშვილზე. მას ხომ ისტო-
რიის არცერთი დარგი არ დარჩე-
ნია შეუსწავლელი. ენციკლოპე-
დიის შექმნაში 63 ავტორი მონა-
ნილეობდა (მთავარი რედაქტო-
რი: როინ მეტრეველი); წიგნი 120
ნაბეჭდ თაბახს მოიცავს, იგი ორი
ნაწილისაგან შედგება – ნარატი-
ული (ივ. ჯავახიშვილის წინაპრე-
ბი), შთამომავლობა, ცხოვრებისა
და მოღვაწეობის ძირითადი თა-
რილები) და ანბანური ნაწილები-
საგან, და ეხება ყველა სფეროს: ისტორიას, ეკონომიკას, მუსიკას,
სოფლის მეურნეობას... ენციკ-
ლოპედიაში შეძლებისდაგვარა-
დაა შეტანილი ყველა იმ ადამია-
ნის სახელი, ვისაც კი რამე მო-
ნოგრაფია თუ სტატია მიუძღვნა
დიდი მეცნიეროსათვის. „შეძლე-
ბისდაგვარად”, - ამ სიტყვას ხაზს
უსკამენ ენციკლოპედიის შემდ-
გეხელნი და აღნიშხავნ ენციკ-
ლოპედიური ხასიათის ნაშრომის
იმ თავისებურებას, რომ ის არა-
სოდეს არ არის ბილომდე დას-
რულებული. აგტორები არ მაღა-
ვენ, რომ მუშაობის პროცესი მძი-
მე იყო და გარკვეული ხარვეზე-
ბის არსებობასაც არ გამორიცხა-
ვენ, მაგრამ მათ მცითხველის
დახმარების დიდი იმედი აქვთ:
„მზად ვართ ყველა შენიშვნა მი-
კილოთო”, - აცხადებნ ისინა.

A black and white studio portrait of a middle-aged man. He has thinning, light-colored hair styled upwards and a well-groomed mustache. His eyes are dark and focused forward. He is dressed in a dark, possibly black, suit jacket over a white collared shirt and a dark necktie. The background is a soft, out-of-focus gradient from light to dark.

ლი დაუდგეს, სახელმწიფო უნი-
ვერსიტეტისა და ლინიაშვილი-
სეული ძეგლის შემდეგ,” - გა-
ნაცხადა აკადემიკოსმა ედიშერ
ხოშტარია-ბროსემ. ამ ძეგლებს
ჯავახიშვილის რჩეული ტომების
გამოცემასაც მივუმატებდით.

ლოპედია საქართველოს ისტო-
რიის ენციკლოპედიაა. ქართველ
მეცნიერებს დიდი იმედი აქვთ,
რომ პირველი პერსონალური ენ-
ციკლოპედია უკანასკნელი არ
იქნება.

"როცა მასა პარიზში წაგიდო..."

გიორგი ლომაზანიძე

თუმცა, სანამ წერილის მთავარ სატემელზე გადავიდოდეთ, უმჯობესია, ჯერ კარგი აღინიშნოს, კარგი კი ის არის, რომ ქართულ-ფრანგული კულტურული ურთიერთობების საზოგადოება, ეგრეთ წინდებული "დიუმას ცენტრი" საჭაროველოში აქტიურად მოღვაწეობს და ამ მოღვაწეობამ უკვე მრავალი სასიკეთო შედეგიც გამოიიღო. საერთოდ, ჩვენს ქვეყანაში აკრედიტებულ დიპლომატიურ წარმომადგენლობათა შორის საფრანგეთის საელჩო

ტურასა და ცდილობს, ამ კუთხით,
მრავალი საინტერესო პროექტი
განახორციელოს. ერთის მხრივ,
გასაგებია, რა პოლიტიკური სა-
ფანელიც უდევს ამ ძალისხმევას:
დღევანდელ მსოფლიოში, სადაც
ძალთა ხელახალი გადანაწილება
მიზინიან არებს, ახლად გათავი-
სუფლებულ ქვეყნებში ფეხის მო-
საკიდებლად და გავლენის გასაძ-
ლიერებლად უდიდესი მნიშვნე-
ლობა სწორედ კულტურულ ექს-
პანსიას ენიჭება. იმის გაკეთება,
რასაც პოლიტიკური აქციების
საშუალებით ვერ მოახერხებ,
კულტურულ ღონისძიებათა მეო-
ხებით სულ იოლად და უმტკიცნე-
ულოდ შეიძლება. მეორეს მხრივ,
ამ კულტურულ ღონისძიებათა
სასიცოცხლო მნიშვნელობის და-
უნახობა თავად ჩვენი ქვეყნის
ინტელექტუალური ცხოვრები-
საოვის, რბილად რომ ვთქვათ,
უმაღლურობა იქნებოდა. მართ-
ლაც, მადლობის მეტი რა გვთქ-
მის ჩვენი იმ ფრანგი მეგობრები-
სადმი, რომლებიც საქართველო-
ში დღეს გამეფებული ტოტალუ-
რი სიყრუის პირობებში, ცდილო-
ბენ, ამა თუ იმ ფორმით, ქართულ
კულტურასა და ლიტერატურას
ხელი შეაშველონ. განზრახვა,
თავისთავად, ძალზე კეთილშო-

კულტურის კეთილისმყოფელ ზეგავლენას უარყოფს ვინძე; უბრალოდ, სასურველია, საქართველოში კულტურის სფეროში მოღვაწე უცხოურმა ფონდებმა და ორგანიზაციებმა სერიოზულად გადასედონ თავიანთ პოლიტიკას და ის ისედაც მწირი თანხები, რაც აღნიშნული სფეროს პროექტებისათვის იხარჯება, ბარემ გონივრულად, მიზანმიზართულად და ორმხრივად სასარგებლო საქმეებში დახარჯოს. ამისათვის აღნიშნული პროექტების განხორციელება შემთხვევით ადამიანებს კი არა, იმ პიროვნებებს უნდა მიენდოთ, რომელთა რეცუტაცია, გამოცდილება და პროფესიონალიზმი საქმის ლირსეულად დასრულების გარანტიას იძლევა. დებიუტანტებს რაც შეეხებათ, თუ მაანცადამაინც მომავალ თაობაზე ზრუნვას დავისახავთ მიზნად, მაშინ ვთქვათ, ნაბეჭდი ტექსტის, კონკრეტული თარგმანის შემთხვევაში, გარკვეული პასუხისმგებლობა თავის თავზე გამოცდილმა, გემოვნებიანმა რედაქტორმა აიღოს, რომ საქმე მოვალეობის მოხდის მიზნითა და მხოლოდ ერთი დღისთვის არ "მივახუთშაბათოთ".

ქობს, რომელიმე ტექსტი საერთოდაც თარგმნილი არ იყოს. იმიტომ, რომ ცუდი თარგმანი დათვურ სამსახურს უწევს უცხოურ კულტურას და მან შეიძლება მკითხველს საბოლოოდ გაუქროს არათუ ერთი კონკრეტული ნანარმობებისადმი, საერთოდ იმ ვაივაგლახად თარგმნილი მწერლის მთელი შემოქმედებისადმი ინტერესი. ყოველ შემთხვევაში, პირადად მე ასე დამემართა, როცა პოლ კონსტანტის რომანის „გულახდილი საუბრების“ შორენა ნინიამჟილის მიერ შესრულებული ქართული თარგმანი წავიკითხე.

წელან დებიუტანტებზე რომ მოგახსენებდით, უპირველესად სწორედ ქალბატონ ნინიაშვილს ვეულისხმობდი. იგი, როგორც ჩანს, ახლახან შეუდგა მთარგმელობით მოღვაწეობას, რადგან დიდ ბოლიშს ვუხდი, მაგრამ ჯერჯერობით, მისი სახელი და გვარი არაფერს შეუბნება. კი, ბატონო, შეიძლება ეს ამბავი ჩემს არაინფორმირებულობას მივაწეროთ, მაგრამ რა მოვუხერხოთ თარგმანს, რომელიც იმდენად სუსტია და ისეთი კურიოზული შეცდომებით არის საგსე, თვით დებიუტანტსაც რომ არ ეპატიება. ვერ

ეს კი უნდა იყოს ეს მარტივი ცილი, მაგრამ ის კი ცხადია, რომ მშპბ-ლიური ქართული არ ემარჯვება. პოლ კონსტანტინის სარეცეპტოი რომანს, რომელსაც "გონიურების პრემია" მიუღია, ფრანგულად "Confidence pour confidence" ჰქვია, რაც შორენა ნინი-აშვილს ქართულად "გულახდილ საუბრებად" უთარგმნა. მესმის, რომ სათაური ხშირად ტექსტის ყველაზე "ჯიუტი" ნაწილია, რომელიც მეორე ენაზე ძნელად ითარგმნება და ამიტომ, მთარგმნელი იძულებულია იგი, სხვადასხვა მოსაზრებით, თავისი აუდიტორიის გემოვნების შესაბამისად შეცვალოს, მაგრამ, ჩემი აზრით, უმჯობესი იქნებოდა, პოლ კონსტანტინის რომანის სათაური ზუსტად თარგმნილიყო და ქართულად ასე გადმოვველო: "გულახდილობა გულახდილობის წილ"; ამით, ჯერ ერთი, უფრო პირნათელნი ვიქებოდით ავტორთან და მეორეც, სათაურში ყოვლად გაუმართლებელი "საუბრების" გაჩერნას ავცდებოდით. თუმცა, ეს პასაუზი არაფერია იმასთან შედარებით, რასაც

მკითხველი თვითონ ტექსტის
კითხვისას წააწყდება.

სამწუხაროდ, ჩემი ფრანგული საშუალებას არ მაძლევს შორენა ნინიაშვილის თარგმანი წიგნის დედანს სიზუსტის თვალ-საზრისით შევუძღარო. თუმცა, ქართული ტექსტიდან გამომდინარე, შემიძლია ვთქვა, რომ არა სიტყვათა სემანტიკის, არამედ მათ ემოციური დატვირთვის დონეზე, როგორც ჩანს, ეს თარგმანი არაადევებატურია, თორემშეუძლებელია, ისეთი დიდი ლოტერატურული ჯილდო, როგორიც გონკურების პრემია გახლავთ, ამ აბდაუბდა გაუგებრობას მიეღო. ყოველ შემთხვევაში, ეს უაზრო სენტიმენტალურობა,

განელილი, ყალბი პოეტურობით „მთრთოლავი“ პასაყები და ჩახ-ვეულ-ჩახლართული წინადადება ბები, რომელთაც ვერაფრით „ჩაჭრი-ჩაკარაბავებ“ (ანუ თავ-სა და ბოლოს ვერ გაუგებ), არა მგონია, დღევანდელ საფრან-გეთში დიდ ლიტერატურულ ღირსებად ითვლებოდეს.

აბა, ერთი ეს წინადადება ნა-ხეთ: „მისი მეგობრები დარწმუ-ნებულნი იყვნენ, რომ ის ლოლა-დოლი იყო, რომ ლოლა დოლის ნამდვილი სახელი - მსახიობ-თაგან ერთ-ერთმა პირველმა შეინარჩუნა მან საკუთარი გვა-რი - მხოლოდ ფსევდონიმი იყო, რომლის დანიშნულებაც ავრო-რას ნამდვილი ცხოვრების და-ფარვა იყო“.

ამ უხეშ ტავტოლოგიას რომ

ამ უხერ ტავტოლოგიას რომ
თავი დავანებოთ (არადა, როგორ
გინდა, თავი დაანებო, როცა ერ-
თი წინადადების მანძილზე ამ-
დენჯერ შეორდება ეს გაუთავე-
ბელი „იყო“, „იყო“), როგორც
ჩანს, მთარგმნელს არ გაუგია,
რომ არსებობს გრამატიკის ძალ-
ზე საინტერესო დარგი - სინტაქ-
სი, რომელიც წინადადებაში
სიტყვათა შეკავშირების წესებს
შეისწავლის და ნებისმიერი ენის
(მათ შორის, ფრანგულის) ხერხე-
მალს წარმოადგენს. აქ უკვე
მხატვრულ ღირებულებებზე კი
არა, ელემენტარულად, მშობლი-
ური ერის გრამატიკის უცოდინ-
რობაზეა ლაპარაკი.

ნიგნის პირველივე გვერდებზე
"შემოგანათებთ". ამის შემდეგ
თუ კითხვის სურვილი საერთოდ
არ გაგიტრათ და რომანის კითხვა
განაგრძეთ, კიდევ უფრო საინტე-
რესო პასაჟებს წააწყდებით. მაგა-
ლითად ამას: "მერე გულისრევის
გრძნობა დაეუფლა კუჭიდან პი-
რის ღრუმდე". ან კიდევ: "ძალი-
ან გაუჭირდა პამიდვრის სოუ-
სის მუდმივი თანაარსებობის

ატანა, რომელიც გულუხვად
აწერდა ხელს თავისი მარკის წი-
თელი და ოხევადი ტომატის პას-
ტიდან გადმოსული თვითეული
ქმნიშვნელონ ნაწარმსაც იყო.

უშნიძეველო ხანარმსაც კი .
თქვენი არ ვიცი და მე - პირა-
დად - ვერაფერო გავიგებ .
მესმის, რომ ძალიან დამდლე-
ლია მსგავსი ციტატების უკომენ-
ტაროდ კითხვა, მაგრამ ეს ის
შემთხვევებია, როცა კომენტარი,
მართლაც, ზედმეტია . თანაც,
ისეთი ჩახვეული წინადადებები
გახდავთ, უბრალოდ, აზრი ვერ
გამომაქვს, თორემ ერთ-ორ პა-
საჟს რიგიანად ჩავასწორებდი,
რომ ცალკე მწერლისა და ცალკე
მშობლიური ენის ლირსება და-
მეცვა . იმ ენისა, რომელზედაც,
თავის დროზე, ფრანგ მარი ბრო-
სეს უთქვამს: "ქართული დიდე-
ბული ენაა, მოქნილი, სრულყო-
ფილი და ამ ენაზე ნებისმიერი
აზრი ლალად, ძალდაუტანებ-

ლად გამოითქმებათ". ბროსეს სიტყვებს ვერაფრით ირნშმუნებს ის კაცი, ვინც შორენა ნინიაშვილის თარგმანის ამ პასაუს წაიკითხავს: "წიმიან ქორჩილს ბედნიერება მოაქვს, როგორც ფრანგები ამბობენ, თქვა სუიტიმ და უკანასკნელი და ლილებული ჟესტით სტუმრები ბელმონტ ჰაუზის სალონებში მიიწვია და ის მხერია, რომელიც გამოაშუავნა სუიტიმ, ერთადერთი უძვირფასესი და უსათუთესი ვაჟის დედამ, ვაჟისა, რომელიც აერთიანებდა ქალთა და კაცთა გრძელი სიის იმდევბს სრულყოფილების მიღწევისა, შეირყა, შემდეგ კი ჩაქრა იმ ემოციისა გამო, რომელიც სხვა არაფერი იყო, თუ არა ბედნიერება".

ბაში სერიოზული ეჭვი შევიტანო. ასეთი მკაცრი შეფასებისა-
გან, ალბათ, მაინც თავს შევიკა-
ვებდი, რომ არა ერთი, ჩემის აზ-
რით. საქართველოსთვის სიმპ-

რით, საქართველოსთვის სიძლ-
ტომატური, მახინჯი ტენდენცია.
ჩვენთან მოსახლეობის მცირე-
რიცხოვნებისა და, შესაბმისად,
არცთუ ისე დიდი კონკურენციის
პირობებში, თითქმის ყველა სფე-
როში უცებ, ყოველგვარი ძალდა-
ტანების გარეშე იმკვიდრებენ
თავს ადამიანები, რომელთაც
მოღვაწეობის დასაწყისში რაღაც
საქმე გამოიუვათ და მერე მთელი
სიცოცხლე იმ ერთადერთი საქ-
მის შედეგით ტკბებიან. ქართუ-
ლი ემოციური საზოგადოების
თავშეუკავებელი, უტრიორებული
შეფასებანი, რომლის მიხედვი-
თაც, ყველა ასე თუ ისე ნიჭიერი
ადამიანი გენიოსად იწოდება, ამ
ადამიანებს თვითკმაყოფილები-
საკენ უბიძებს და ჩანასახშივე

უსპონბს თვითკრიტიკულობის განცდას, რაც პროფესიული ზრდა-განვითარების უმნიშვნელოვანესა წინაპირობაა. ამიტომაცაა, რომ ქვეყანა არ შემდგარი სპეციალისტებით გაიგისო, რომელთაც ჩვენვე ვარნმუნებთ საკუთარ განსაკუთრებულობაში და ისინიც ამ დიდ და ხშირ შემთხვევაში დაუმსახურებელ პატივს არხეონად, ყოვლად "უპარ-დონიდ" იფერებენ.

ზემოთქმული არავითარ შემთხვევაში არ ეხება თავისი საქმის მართლაც ღრმა მცოდნესა და გემოვნებინ ლიტერატორს ქალბატონ მზია ბაქრაძეს. პირიქით, თუ საქართველოში ვინმე ღირსია თავის პროფესიაში მეტრის სახელს ატარებდეს, ერთ-ერთი პირველი ქალბატონი მზია ბაქრაძეა. თუმცა, სწორედ ამის გამო, მას უფრო მეტიც მოეთხოვება და გულდასაწყვეტია, როცა ენობრივ ლაფსუსებს მეტიხველი მის პრინციპულად კარგ თარგმანშიაც კი აღმოაჩენს. ძირითადი ლაფსუს, რაც სარეცენზიო წიგნების მთარგმნელებს და, მათ შორის, ქალბატონ მზია ბაქრაძესაც მოსდით, რელატიური ნაცვალსახელების არასწორი გამოყენებაა. ამით ხშირად უხეშად ირლვევა ქართული ტექსტის ბუნებრივი მდინარება, და უფრო მეტიც, - სათქმელი ბუნდოვანი ხდება. მაგალითად, ანი ერნოს მოთხრობაში "ადგილი" (თარგმანი მზია ბაქრაძისა) ვყითხულობთ: "რაღაც მომენტში ეს იმედი შეენაცვლა მის საკუთარ ოცნებას (ერთხელ რომ ალიარა) - ქალაქის შუაგულში ერთი კარგი, ტერასიანი კაფე გაეხსნა". ამ კონტექსტში მთლად ნათელი არ არის, რა იგულისმება "მის საკუთარ ოცნებაში". ამას გარდა, "წვრილ-წვრილ" გრამატიკულ შეცდომებს ამ თარგმანის ბევრ ადგილას წააწყდებით. ყველა ამ

შეცდომის საგულდაგულოდ აღ-
ნუსხვა ჩემი მიზანი არ გახდავთ
და დღევანდელ რეცეპტზებში
მხოლოდ რამდენიმე მათგანზე
შევაწირებ მ კითხვალის ყუ-

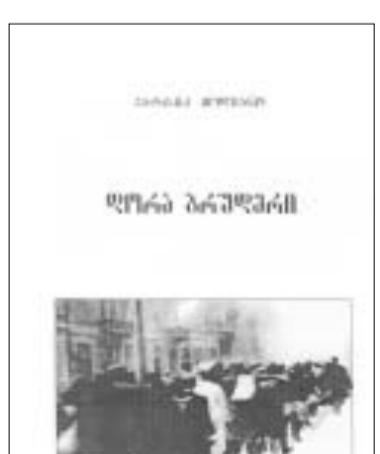
ქეთევა არ მოიხსენის, უკანა დღე გადასახლდა: "მხოლოდ დედა ჩემს ჰქონდა და ანით ლებული თვალები და სახის ნაკვეთები ნერვულად უთრობდა" (უნდა იყოს, "ნერვულად უთრობდა"). "გაპარსის შემდეგ მამაჩემმა მიცვალებული წამოსვა, რომ პერანგი, რომელსაც ბოლო დღეები ატარებდა, გაეხადა და ახალი, სუფთა ჩაეცეპა" (უნდა იყოს: "ჩაეცმია"). სხვანაირად, ბუნდოვანი ხდება: ვინ იცვლის, თუ ვის უცვლიან ტანსაცმელს). "დედა ჩემს გაზიერებიდან გადმოჟქონდა მოდების (უნდა იყოს "მოდის") სიახლეები, ერთ-ერთმა პირველმა შეიჭრა თმები" (უნდა იყოს "თმა"). შესაძლოა, ვინმეს ჩემი ეს შენიშვნები ზედმეტ "ასოკირკიტობად" მოეჩერე-

ამ მგზავრების გადაყვანა
უძაბნოსაც კი, სადაც არა-
ერთი იზრდება, შეიძლება რაი-
გამოსტყუო, თუ მასზე გადა-
ყვან ათავიანებს. რომელიც

კვეას ადარიანებს, რომლებიც
ხვაგან ცხოვრობენ, სხვა სამ-
აროს ეკუთვნიან.
ასე გაგრძელდა რვა დღეს.
ხენი მეტისმეტად ბებერი აღ-
მჩნდა, ცხენის პირობაზე დე-
აზე ბევრად უფრო ბებერი,
ამდვილია ასი წლის ბებრუხანა.
ა პატიოსნად ცდილობდა შეეს-
ულებინა, რასაც მისგან მო-
ახოვდნენ და რაც უკვე დიდი
ანი იყო, მის ძალებს აღმატე-
ოდა, მერე კი ფეხები გაფშიკა".
ვიდრე ამ ჩიქოროთული ოპუ-
ს კითხვისას მეც იმ საცოდავი
ხოველის მსგავსი უბედურება
რ მომწევია, ჯობს, აქ შევწყვი-
ო ციტირება და მეითხველს ბო-
იში მოვუხადო, ასეთი ვრცელი
სასუის წაკითხვა რომ ვაიძულე.

უმცა, თავი შემიძლია იმით და-
იმშვიდო, რომ ზოგჯერ ადამი-
ნმა სუსტი თარგმანიც უნდა წა-
კითხოს, რათა მერე კარგი და
ამართული ტექსტი უკეთ შეამჩ-
იოს და დააფასოს. კარგ თარგ-
მანზე ცოტა უფრო ქვემოთ მო-
ახსენებთ. ახლა კი არ შემიძლია,
რ ვიკითხო, ვანმე თუ ამიხსნის,
ას ნიშნავს: "ცხენი მეტისმეტად
ბეჭრი აღმოჩნდა, ცხენის კვა-
ობაზე დედაზე უფრო ბეჭრი"
!). იქნებ, ეს ქალბატონმა მზია
ქრაძემ, ან ბოლოს და ბოლოს,
ომანის მთარგმნელმა გურანდა
ათაშვილმა მითხრას, რადგან
ბეჭრი ვიფიქრე და სამწუხა-
ოდ, გონებაზ ვერაფერი მიკარ-
ხა.

სხვათა შორის, "დიუმას ცენტრის" მიერ გამოცემული წიგნების ლიტერატურულ წრეებში ცნობ (და სავარაუდოდ, ახალ-აზრდა) მთარგმნელთაგან, შეარებით გამართულად წერს ალბატრონი ეკა ენუქიძე. მის მიზან თარგმნილი პატრიკ მოდიანოს "უცნობი ქალები", შეიძლება ითქვას, რომ სიამოვნებით ითხოვს. ბუნებრივია, ამ ახალ-აზრდების ცოდნის შემფასებად მე ვერ გამოვდგები, მაგრამ ოგორც ჩანს, ეკა ენუქიძემ რანგულიც სხვებზე უკეთ იცის, ადგან ამ ენაზე ნათქამს ქარულად დანარჩენებზე მარჯვედ გებინებს. ეს სიტყვები შემთხვევით არ წამომცდენია. აღმოავლურ ენათა ფაკულტეტის წუდენტებთან მრავალწლიანმა როთიერთობამ დამარწმუნა, ომ უცხო ენის სრულყოფილად წავლა მხოლოდ იმ ადამიანებს ეუძლიათ, რომლებიც მშობლივი ენის ყველა ნიუანსის ადექტურად აღქმას ახერხებენ. რაც ეხება ქ-ნ ეკა ენუქიძეს, თუ იგი ამომავლოდ "მეთქი" და "თქო"

"როცა მასა პარიზში დაბილო..."

ნაწილაკების გამოყენების არეა-

ნანილაკების გამოყენების არეალის გარჩევასა და მშობლიური ენის ელემენტარული გრამატიკის კიდევ რამდენიმე წესს ისწავლის, შეგვიძლია, იმედი ვიქტორ, რომ მისი სახით, ქართულ მთარგმნელობით სკოლას სამეცნიერო პროფესიონალი შემოემატება.

პროფესიონალი ვასხენე და
აქვე გიორგი ეკიზაშვილის
თარგმნილი პატრიკ მოდიანოს
მეორე წიგნი, "დორა ბრუდე-
რიც" უნდა გავიხსენოთ. რო-
გორც ჩანს, ბატონ მოდიანოს ბე-
დი სწყალობს, რომ მისი ტექსტე-
ბი ხელთ ჯერ ეკა ენუქიძეს, მერე
კი ბატონ უორუ ეკიზაშვილს ჩა-
უვარდათ. გიორგი ეკიზაშვილის
ქართული სადაა, ნათელი და
გამჭვირვალე; სტილი, ცალკეუ-
ლი ადგილების გარდა, არსად იმ-
ლვრევა და ტექსტი, მთლიანობა-
ში, დიდი სიამოვნებით იკითხება,
ყველაგან, ყველაფერში იგრძნო-
ბა გამოცდილი ლიტერატურის
ხელი, რაც ჯერჯერობით ასე აკ-
ლათ იმ ახალგაზრდა მთარგმ-
ნელებს, ჩემს დღევანდელ წე-
რილში რომ გავაკრიტიკე. ცხა-
დია, გამოცდილება წლებს მო-
აქვს. ჯერჯერობით კი ამ ახალ-
გაზრდებს ნუ ეწყინებათ, თუ მა-
თი თარგმანების სტილი ქართუ-
ლი კინოს იმ სიმპათიური ჰერსო-
ნაჟის მეტყველებას მასხენებს,
რომლის მონოლოგის ფრაზა ამ
წერილის სათაურად შევარჩიე.
სწავლა კი შეუძლიათ თუნდაც
საფრანგეთის საელჩოს დახმა-

- ბრავო, მეტრ, მე თქვენ ამა-
ლელვეთ!
ეს წერილი მასში ნახსენები
ადამიანების პატივისცემისა და
საქართველოში საფრანგეთის სა-
ელჩოსა თუ „დიუმას ცენტრი-
სადმი“ დიდი მაღლიერების
გრძნობით დაიწერა. კიდევ ერ-
თხელ, სიამოვნებით აღვნიშნავ,
რომ საფრანგეთის საელჩო ერ-
თადერთად, რომელიც რეალუ-
რად ზრუნავს, მთარგმნელობითი

၃၁၃၅

ერთობის

ტრადიციების გაღრმავებით, თანამედროვე ქართული კულტურის განვითარებას ხელი შეაძველოს. თუმცა, სასურველია, როცა საქმე ტექსტების შერჩევაზე მიდგება, ქართველებმა დავით წერედიანის მიერ "გაქართულებული" პასკალ კინიარის წიგნის პათო-სიც არ დავივინობთ: დამკვეთისა და შეკვეთის ხარჯების მიუხედავად, ნამდვილი ლიტერატურა (ისევე, როგორც ნამდვილი მუსიკა) შემოქმედებითი წვის, დიდი შრომისა და ადამიანური მარტოობის შედეგად იპადება.

ქურბან საიდის სასიყვარულო ისტორია "ალი ფა ნინო"

6000 00000 10

ყურბან საიდი. ალი და ნინო
(რომანი). მთარგმნელი მაია მი-
რიანაშვილი. რედაქტორები: ნი-
ნო ბაქანიძე, ანა ჭაბაძეშვილი. კონ-
სულტანტი გიორგი ლობჟავანიძე.
გარეკანის დიზაინი: მამუკა ტყე-
შელაშვილი, ბესიკ დანელია. და-
კაბადონება გიორგი ტაბლიაშვი-
ლი. თბილისი „დიოგანი“, 2002.

მეოცე საუკუნის ოციანი
წლების ბერლინში სამწერლო და
უურნალისტურ მოღვაწეობას
ეწეოდა, ერთის მხრივ, ალმოსავ-

ბერლინში, სადაც დასახლდნენ კიდეც. მანამდე კი ერთი მნიშვნელოვანი რამ მოხდა. სტამბულში, სადაც მამა-შვილს სატრანზიტო ვიზების მანძილზე მოუხდათ გაჩერება, ლეო იმდენად მოიხსელა აღმოსავლური ატმოსფეროთი, რომ ისლამი მიიღო და სახელი გამოიცვალა. გადმოცემით, ის მოლას, რომლის შემწეობითაც ფორმალურად მუსლიმი გახდა, გაცხარებით ეკამათებოდა იმის თაობაზე, რომ იუდაიზმი და ისლამი პრინციპში ერთი და იგივეა. ლეომ ესსად ბეი დაიირქვა ("ეს-სადი" თურქული ვარიანტია ლეირი ანუ "ლომის"). ბერლინში, რუსულ უმაღლეს სკოლაში სწავლისას, დაუინგბით მოითხოვდა, ეს-სადი ენოდებინათ მისთვის, თუმცა სასანავლებლის დოკუმენტების მიხედვით ის ჯერ კიდევ ლეონ ნუსამბაუმი იყო. ფეთქებადი, აღმოსავლური ტემპერატურით გამორჩეული კავკასიელი სანქტ-პეტერბურგიდან გამოჩეული "თეთრი რუსების" წრეში გაერია. მათ შორის იყო ელენა ნაბოკოვა (ცნობილი მწერლის - ვლადიმერ ნაბოკოვის და), ძმები ჰელოვანები, რომლებიც ბერლინში პასტერნაკის მშობლების ბინაზე იკრიბებოდნენ. ბეი დიდი ნარმატებით სარგებლობდა გერმანულ

**ქურბან საიდის სასიყვარულო
ისტორია "ალი და ნინო"**

რომანი ტრანსკავკასიელთა მძიმე
სხედოზეც ჩაფიქრებს ევროპულ
მკითხველს. ეს ადგილი ისტორი-
ულად ექსპლუატაციისა და ანქ-
სიის ობიექტია. „ალი და ნინო“ ჩი-
ვის და გვასაყვედურობს ჩვენ
ამისთვის“ - ასკვნის ჯონ ვეინი.

ქართველ მეცნიერებს კი,
პირველ რიგში, საქართველოზე,
სიცოცხლისმოყვარე ქართველ-
თა გრაციოზულ მიხრა-მოხრაზე,
ლალ, თავისუფალ ქართულ სულ-

ଶ୍ରୀ ଗାମରତ୍ନମ୍ଭୁଲୀ ଆଶ୍ରି ପିପରାଂଦେ,
ଶ୍ରୀଯବାର୍ଗେଭୁଲ୍ଲେଶ୍ବି ଏସତ୍ତ୍ଵମରନ୍ତର
ତବିଲୋଳିସ୍ବ, ରମର୍ମେଲୋପିତ ନିନ୍ଦନ୍ଦିଷ୍ଟ
ଫାରାଗିତ ଉପବାର୍ଗାଦି : "ଏକରିତଳି
ଶ୍ରୀକିଷ୍ଣରୂପେଶାଦ ଅଧିରୋଦ୍ଵାଲିତିତ"
ମଦ୍ଦବାର୍ଗ କ୍ଷେତ୍ରନିଃ ଅଧିଦାକାଲୀଜିଶ୍ଚ
ଅଲୋଳ ଶ୍ରୀଗର୍ଭି ରାମ ଆଗନ୍ତେବୁ ଆଶ୍ରିତ,
ତୁଞ୍ଚିଦାତା, ଦାଖିରାରୀ କ୍ଷୁରତ୍ତେବିତ,
ଅରାଦେଖିତ, ନିନ୍ଦାଗ୍ରେହିତ, ଆସିରିବୁ
ଏଲ୍ଲେବିତ, ସରମଧ୍ୟବିତ, ନେବେବିତ ଏବଂ
ରୁକ୍ଷବିତ . "ମତ୍ତିକ୍ଷେତ୍ରିର କାର୍ଯ୍ୟରିତ ମନ୍ତ୍ରାମଲ୍ୟାଲ
ନିନ୍ଦନ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାଲୋନା ଶ୍ରୀବାର୍ଗ
ଫାରାଗିତ କ୍ଷୁରିହିତ ମନ୍ତ୍ରବାନ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରିତ.
ପିନିନ୍ଦି କାଫ୍ଯ ମେତ୍ରିଲ୍ସତ୍ତ୍ଵବିଦାନ" ଗାମରା
ଦିନାନ ଏବଂ ମତାନମିନଦିଲୋକୁଣ୍ଡ ମିହମାରି
ତେବିନାନ . ତ୍ଵାଲ୍ଲନିନ ନ୍ତରମନ୍ତ୍ରବିଦିଗ୍ରେ
ଦା ଶାର୍କ୍ଷ୍ମୀନିଃ ଦାଶାନ୍ତବ୍ୟିଶିଲି ତବିଲୋଳି-

სი - გოლოვინსკის პროსპექტზე,
ქაშვეთი, სიონი, მეიდანი, ქართ-
ველები ღია კაფეებში, ზურნა,
დაირა, დიპლინტო, აბანეგბი,
მექისეგი, ალექსანდრე გრიბოე-
დოვის საფლავი, ლეგნდა თბი-
ლისზე, წმინდა ნინოს ჯვარზე,
ქართველების ქეიფი, კახური
ღვინო და მრავალუამიერი, ცეკვა
ხაჯულებით, დავლური, ორბელი-
ანები, დადიანები, ამილახვრები,
ჭავჭავაძეები, წერეთლები, აბა-
შიძეები, ბაგრატიონები... ქართ-
ველების სტუმართმოყვარეობა...
რუსთაველი, საიათნოვა და კი-
დევ ბევრი რამ, რაც დაგაეჭვებას
- ნუთუ საიდი თბილისში არასო-

დღეს ყოფილა?!" შეიძლება იყო კდეც. მისი აზრით, აქ ყველა პრობაა იმისთვის, რომ საქართვლო გაქრეს, "მაგრამ ეს მომდევლებისა და გმირების შთამომალები ყოველთვის იქნებიან".

ამგვარად, ქურბან საიდუ უკვდავ ქმნილებაში ყველ მკითხველი თავისას ნახულობ მკითხველთა რაოდენობა დღითიდელ მატულობს. 1995-2001 წლებში "აღლი და ნინი კვლავ გამოსცა "Randolph House"-მა და "Overlook Press" მა. წიგნი ხელახლა გამოდის გერმანიაში. ის არ ქრება ბესოს ლერთა სიებიდან. რამდენიმე

დღის ნინ მისი თბილისური პრე-
ზენტაციაც შედგა. ცნობილი
აზერბაიჯანელი სცენარისტი
რუსები იბრაგიმბეკოვი წერს
სცენარს რომანის მიხედვით.
საბჭოთა კავშირის დაშლის შემ-
დეგ ნარმოქმნილი ეთნოკონფ-
ლიგტების ფონზე "ალი და ნინო"
განსაკუთრებულ აქტუალობას
იძენს. უმარტივესი ენით, იშვა-
თი უშუალობით გადმოცემული
სიყვარულის ამბავი უამრავ ურ-
თულეს პრობლემას და საკითხს
სვამს. თითქოს, ეს სატკივარი
ისეთივე მარადიულია, როგორც
ალისა და ნინოს სიყვარულის
მშვენიერი ისტორია.

მაგ თვრამეთ მარცვლად ირონისა და ჰუმორის თანხლაბით

CPUFUSE WIDGET

ბაყაყებისა და თაგვების ომი (ბატრახომიომახია). ძველი ბერძნული ენიდან თარგმნა, შესავალი და კომენტარები დაურთო ლევან ბერძენიშვილმა. თბილისი, გამომცემლობა „ლოგოს პრესი“, 2001.

"ბაყაფებისა და თაგვების ომის" ქართული თარგმანი პირველად ზუსტად ერთი წლის წინ გამოიწვია, 2001 წლის 16 ივნისს. ვაკეთ თავ თოლობ 98 წლის წილილობისათვის, გადამცემის თანახმად, ვინებ პირების მიენერება, თუმცა მეცნიერებაში "ბატ-რაომიომასის" ავტორს დადგენილად არ მიიჩნევენ.

რატომ უხდა აითქმეოს ეს ბეჭდეს
21-ე საუკუნის ქართველ კაცს (ან
ქართველ მეტითხელს) 2500 წლის
წინათ დაწერილი პატარა პოემა,
რომელსაც ამასთან „ზაყაყბისა და
თავგვების ომი“ ჰქვია? ქველ ბერძ-
ნულ ენაზე შექმნილი ეს შედევრი
პარიზიული მწერლობის პირველ
ნიმუშს რომ ნარმალებენ, მკითხ-
ველისთვის, შეიძლება, არაფერს
ნიშნავს, მაგრამ რას ნიშნავს პარო-
დიული მწერლობა ძევლი წელთაღ-
ლის 14 წლის შემდეგ.

როცხვის VI-V საუკუნეები? ანტიკურ საბერძნეთში ამ დროს იბადება ტრაგედია, არსე- ლის შცოდნებს - პომერიას თრიგინალში კითხვისას, ხოლო თქევნი ქართული ხმა და სიტყვე-

ბი მშვერივრად ეწყობა მანამდე
უცნობ რიტმსა და მელოდიას.
სალექსონ საზომი იქით იყოს -
მისი ნარმატებული გადმოქარ-
თულება არ არის ამ ტექსტის
მთავარი ღირსება. პოემა სულ
278 სტრიქონსაცან შედგება (რაც
"ილიადას" ან "ოდისას" თუნდ
ერთი სიმღერის ნახევარიც არაა)
და, მიუხედავად ამისა, ნარმოუდ-
გენლად ტევადია: მცირე ფორმა-
ში მოქცეულია პოემეროსის საგ-
მირო ეპისი თითქმის ყველა ძი-
რითადი კომპონენტის პაროდია;
პაროდიორებულია შესავალი, მეო-
მართა ალჭურვილობა, ბრძოლა-
ში გამოწვევა, ღმერთების თათ-
ბირი და გამორჩევა, ღვთიური
ნიშნები, მიცვალებულის დატი-
რება, სამხედრო სტრატეგია თუ
ტაქტიკა და, რა თემა უნდა, თა-
ვად ბრძოლა, ბატალიური სცენე-
ბი. ბაყაყებისა და თაგვების
ბრძოლის ეპიზოდი - უაღრესად
სახლისა და უძლიერესია მთელ
ტექსტში, რადგან სწორედ ამ ად-
გილას ახვავებს მთარგმნელი
ყველაზე მახვილებრივორულ
ენობრივ მიგნებებს. თითქოს
მარტივია - იღებ ქართულ სახე-
ლებს და ბოლოში უწებებ ბერდ-
ნულ სუფიქსებს, მაგრამ არც მა-
სეა საქმე. თავად განსაჯეთ:
"და მერმე გულმკერდში აძ-

გერა ლახვარი მამაცმა სორისძ
ღვთაებრივ ტალახევსს, იგი
განგმირული დაეცა მოწყვე
ტით"..."
"ჭარხლევსმაც შიგ გულ
მოარტყა ისარი მძლე ქოთან
რომიოსს,
ხოლო პურჭამევსმა მუცელ
ატაკა მახვილი ყიყინევსს"..."
"ჭაოფსმა კბოდესთან აჟყარ
აბჯარი მამაც ყველიჭამევსს";
"შაშხევსმა იხილა მისკენ მომ
ვალი გულმხეცი პიტჩევს
"მთხრელოსს მზე ჩაუქრო მტერი
მაოტებელმა ტალახმიგდებოსმა
"მყვდელსაც დაულენა ვეე
ჩაჩქანი ლომმა ომბალევსმა";
"უცებ მყივარიდმა აოტა მტ
რი" და ა.შ.
"და მაინც, რისი პაროდი
ბატრახომიომაზია? ჰომეროს
"ილიადის"? ვინმე პიგრესმა გ
ბედა და დაამცირა ჰომეროს
ლიტერატური ისტორიაშ ხი
კარგად იცის, ვინ ვინ არის! სა
პიგრესი და სადა ჰომეროს
ძველმა ბერძნებმა ჰომეროს
თითქმის ზეპირად იცოდნე
"ილიადა" და "ოდისეა" მათი მთ
ვარი წიგნები იყო. მაშ, რატე
შეიწყნარეს "ანტიპატრიოტულ
და ანტიპერიოკული" ბაყაყბი
და თაგვების ომი"? ალბათ, იმ
ტომ, რომ იგი არ ებრძოდა ჰომ

როსსა, არ აქნინებდა "ილიადას", არ დასცინოდა აქილეესს; იგი ებრძოდა ჰომეროსის გაფეტიშებას, მის პოეზიაში ცხოვრების ყველა შემთხვევისათვის პასუხის პოვნას" - წერს ლევან ბერძენიშვილი წიგნის შესავალში და, წესით, უფრო გასაგები უნდა გახდეს, რატომ ლაპარაკობს ხოლმე იგი ილია ჭავჭავაძეზე, როგორც ყველაზე დიდ ქართველზე და რატომაც ამბობს, რომ არ მოსწონს ილიას პოეზია...
პაროდიულ ტექსტს ყოველთვის აქვს პირველწყარო, რომლის მიბაძვა - "გადამღერებასაც" ის ცდილობს. პაროდიული ტექსტი თითქოს დაცლილი პრეტენზიისაგან, თავად გახდეს რისიმე დასაბამი ან მიბაძვის საგანი. არადა, 26 საუკუნის წინათ შექმნილი "ბაყაყებისა და თაგვების ომი" უნდღლიდ აირეკლა ქართულ რეალიებიც. ამ ანარეკლის ძება უმჯობესია არა ლიტერატურაში, არამედ ქართულ ტელევიზიათა მიმწერებში, ეთერებში, სადაც იპოვით ყველაფერს პატარა ბერძნული შედევრობდნ - დაწყებული ბუდი ვნებებითა და ბაყაყური მასშტაბებით, ხოლო დამთავრებული მთავარი პერსონა უქნისა და მათი მშობლების წარმომავლობის რკვევით....

አዲስአበባ የዕለታዊ "የደንብ ተቋማ" ማጠቃቄ

CPUACCA 269

ედგარ ალან პო. რჩეული
ლირიკა. რედაქტორ-შემდგენ-
ლები ლეილა გამსახურდია,
კორე ჯანდივერი. რედაქტორე-
ბი: თინათინ ბოლქვაძე, ანა
ჭაბაშვილი; გარეკანი: ბაჩა მა-
ლაზონია; დიზაინი და დაკაბა-
დონება: ზაზა ტურაპელიძე.
თბილისი. "დიოგენე". 2001.

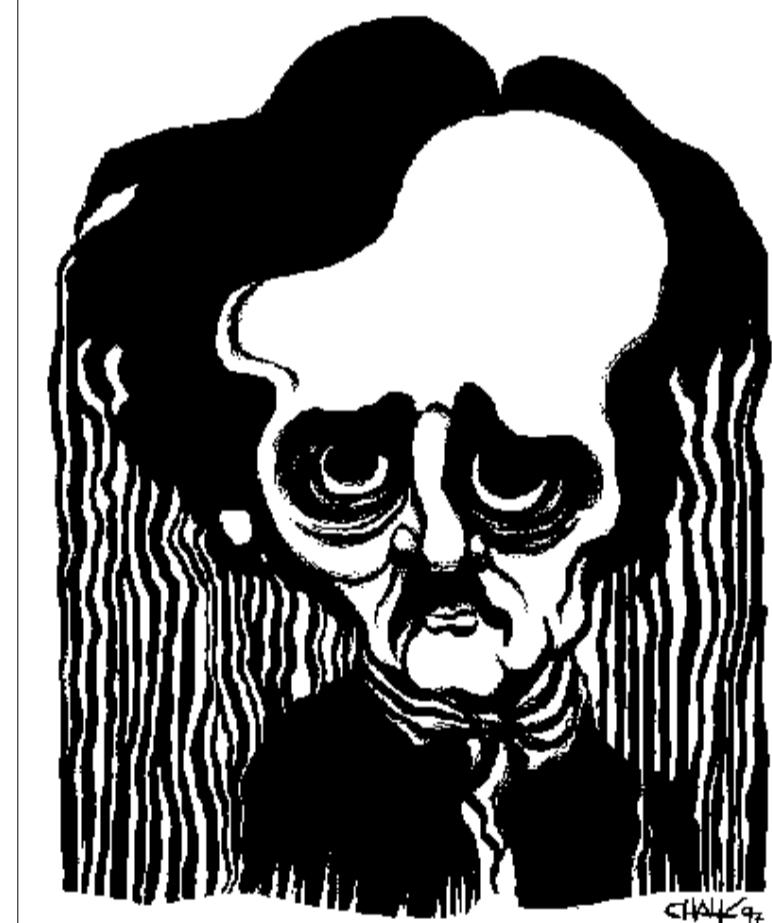
არსებობს გარკვეული ტრა-

ილა გამსახურდიას მიერ არის
შესრულებული და დედანთან
მაქსიმალური სიახლოვით გა-
მოირჩევა, რაც უდავოდ, ხელს
შეუწყობს ინგლისური ენის შემ-
სწავლელთ...”

მინანერის შინაარსი ცხად-
ყოფს კრებულის პრაქტიკულ-
დანისზულებას: შენევნა ინგლი-
სური ენის შემსწავლელთათვის,
თუმცა შენევნაც არის და შე-
ნევნაც. ედგარ პოლ სამყაროს-
თან ზიარება, მისი ბრეგნერუ-
ლი ნიუანსების აღქმა (ვგულის-
ხმობ, რა თქმა უნდა დედანს) მნიშვნელოვნად გააფართოებს
ენის შემსწავლელთა თუნდაც
“სმენით თვალსაწიერს”. წიგნს
ახლავს დანართი, სადაც “მოყ-
ვანილია სხვადასხვა დროს შეს-
რულებული, განსაკუთრებული
პოეტური ღირსებით გამოიჩი-
ული ქართული თარგმანები”.

ლეიილა გამსახურდის ხერილში "ედგარ ალან პოს ლირიკის თავისებურება" მრავალი საინტერესო დაკვირვება და მიგნებაა, ვთქვათ ასეთი: "ედგარ პოს პოეზიაში ენობრივ ერთეულთა არაორდინალური განლაგება ლექსს არა მარტო მშვენიერებასა და მუსიკას ანიჭებს, არამედ გადმოსცემს ქვეტექსტურ შინაგანს".

An oval-shaped engraving of a man's head and shoulders. The man has dark, wavy hair and is wearing a white cravat tied in a bow and a dark jacket over a white shirt. He is looking slightly to his right. The portrait is set against a light background within an oval border.

გარ პო კონტრასტების ოსტატითია. მისი ლექსების კონტრასტულობა, თეატრალური დინამიუფრო რთული სათარგმნია ესათუ ის ლირიკული ნაწარმოები, მით უფრო მეტ მთარგმნელს

კა, რიტმი, კომპოზიციას, ლექსის ბეგრითი ორკესტრირება, პოეტური ხატები, ესთეტიკური შოკის ეფექტის ინვენია".
ბუნებრივია, ამგვარი წინა-სიტყვაობა არა მარტო ინფორმაციულ მასალას მიაწვდის ედგარ პოს შემოქმედების შემსწავლელთ, არამედ ანალიტურსაც. წინასიტყვაობის ავტორს მოხმობილი აქვს ზუსტი და მახვილონივრული პარალელური ედგარ პოსა და გალაკტიონის ლექსიკურ თავისებურებებზე.

ნევის შემოქმედებით შედეგებს. ორიოდე სიტყვა უნდა ითქვას კომენტარებზეც. კოტე ჯანდილერის მიერ შესრულებული კომენტარები არა მხოლოდ განმარტავს ცალკეულ პოეტურ სიტყვა-ცნებას, ე.ი. არა მხოლოდ ფაქტობრივ

მისამართი სამართლის და განვითარების მინისტრი

ეპლეაჟი ხარბეჭინა

პატრიკ ზიუსკინდი. კონტ-
რაპასი. გერმანულიდან თარგმ-
ნა ბიძინა რამიშვილმა. თბილი-
სი, 2002, ოთარ ყარალაშვილი.

ამ პიესაში ოსტატურადაა გა-
თამაშებული ფრონიდისტული
ტვინის სჭყლეტები და მასში სნო-
ბური შარავანდედით შემოსილი
კომპოზიტორების გრძელი სიისა
თუ სხვა, ყოფითი ხუმრობების
გარდა, შედარებით არქაული
პლასტებიც შეგვიძლია აღმოვა-
ჩინოთ. ეს არქაული, უპირველეს
ყოვლისა, თავდაც მთხორბელთა-
ნაა დაკავშირებული და ისიც უნ-
და აღინიშნოს, რომ მთავარი
მოვლენა - ბერძნული ტრაგედიე-
ბის ყაიდაზე - სცენის მიღმა ხდე-
ბა (ან არ ხდება), ოღონდ იმ განხ-
ვავებით, რომ მოვლენა არამხო-
ლოდ სცენიური სივრცის, არა-
მედ დროის მიღმაც გადის. გმირი
“დაპირებით” ტრავებს სცენას, მა-
ნამდე კი, კვანძის გახსნის მო-
ლოდინში, სხვადასხვა ამბებს
გვიყვება. არადა ანტიკურ ტრა-
გედიაში პირიქით იყო, ჯერ ამბე-
ბი ხდებოდა, შემდეგ კი მაცნეები
ჩნდებოდნენ ხოლმე სცენაზე და
მომხდარის შესახებ ძოგვითხ-

რობლენი

ევრიპიდეს ტრაგედიები deus ex machina-თი სრულდებოდა. აქ, თანამედროვე ტრაგედიაში კი პირიქით, მასინათი ინტება ყველაფერი და ეს მასინა კონტრაბასის სახით (თუ კორპუსით) გვევალინება. გმირი ამბობს, ჩემი ბეჭიდი ზედგამოწრილია კონტრაბასისა-და-სახით და ართობოლაშემთხვევა.

და მოთმინება, პირველი კონტ-
რაბასისტობა მეორე კატეგორიი-
ს ორკესტრში, მეორე კონტრა-
ბასი პირველი კატეგორიის ორ-
კესტრში და ა.შ. ვიდრე საბოლო-
ოდ არ მომწიფდება კვინტეტის-
თვის. თუმცა მთხოობელი იმასაც
აღნიშნავს, ჩემხელა, შუბერტი
უკევ სამი წლის მკვდარი იყოო.

ნაწარმოებში ძალზე საინტე-
რესოდ არის არყოლილი სხვა

დასხვა “კულტუროლოგიური” პლასტიკი. ფსიქონანალიზის გარდა, უნდა აღინიშნოს ე.წ. ვაგნერის თემა, 1968 წლის მაისის ახალგაზრდული გამოსვლები, მოცარტი, ვებერის საორკესტრო რევოლუცია, პეტპოვენი და ეს ყველაფერი “ფუნდამენტური სილრმის მქონე მთავარი ფუძეები-დებლური ინსტრუმენტის”, კონტრაბასის თანხლებით ხდება, ინ-

ສັກຮຽມເນັດຖືສາ, ຮົມເງລສາຟ ອັດ-
ເສດລາຟ ນຳບົດລາວໃສ ສິມອີ ຕັ້ງອົນາ,
ເຫຼື່ອ ກີ ມອງຮົມຫຼຸງລີ ມີທີ່ລາຍືສາ
ຊົງສ. ໃກໄສ ມີສາ ສາຍງາຮ່ວມໄຟ ແລ້ວ
ມີສາ ມາຮຕົວອົບໃສ ກາມທີ່ໄຟເບີ-
ລື້ອຟ, ມີສາ ເງົ່າກົດ ສິ່ງທີ່ສາ
ເບີກົດນຶ່ບີ ນຳມາລັດ. ໃກໄສ ວິເກ
ອິຫານສ ພ ອັນສັກຮຽມເນັດຖື,
ມາກົດນີ້ ອັນສັກຮຽມເນັດຖື, ຖະກົດນີ້
ມາໃນນີ້ ອັນສັກຮຽມເນັດຖື ຕາວໂລ
ກາ-
ເຂົງເບີຫຼຸງລີ ຕັ້ງຕູ້ວິ ແຈກົດ
ແລ້ວ ຕີໍ່ລົມກົດ ເບີ ແຈກົດ ສ ມາສ.

მარკა ტყების გადასაცემო სახატი

ბილბაო ბეგინეა R3C6A04 მოადინა

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հան Ռուզել Ռոնճալով Գրող-
կոյցն. Յոնծութիւն անց օյնոտ და
այցետ. Օնցլուս Մարտին Տարգմա-
նունո ծարծօմնի մշակում, լույս է ծագ-
տարգմնա տոնատոն գրցորիա շ-
ვում. Ենցնո գայուն մը ծանու-
ա պատրիա նախագրեბու տ ծանու-
ա 2002 առաջ Կարապահ մշակում.

ერთ დროს ერთ ქვეყანაში ძალიან უცნაური პროფესორი ცხ-

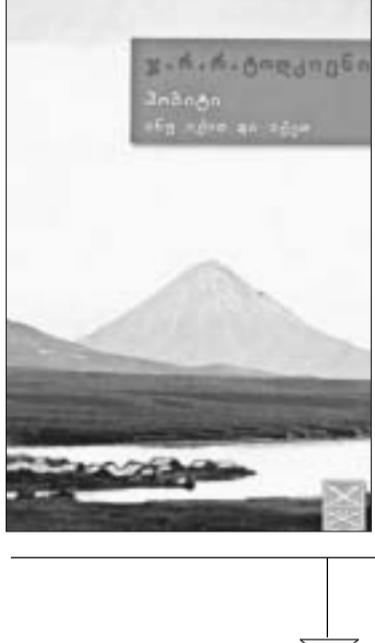
ଓৰ্বৰোଦିବ, ইস ফ্ৰন্টডা ফ্ৰন্ট ক্ষেত্ৰ
চৰাৰেঁৰোৱা এবং মিটেঁৰ তাৱিসে-
কুৰাদ গাৰাদাৰেঁতোৰোৰ বৰলমৰি এবং
মেৰ্য তাৱিস শৱিলুৱোৰ উপযোগী।
এৱত সাৰামৰে পৰিমজ্জ্বলৰ স্থিতি-
ভেন্টিগোৰ সাৰামৰিপুড়ণ নাৰ্কেৰেঁগো
ুন্ডা গাৰেশনৰোৰোৰ নিৰ্বাচন এবং
স্থিতিভেন্টিগোৰ রক্ষণাত্মক রৰম গাৰ-
মণিলৰ, গাৰাদাৰোৱা এবং নাৰ্কা - স্থিতি-
ভেন্টিগোৰ উচুৰ্পেলি পাৰিয়েলি দাঙ-
কোৱাৰোৰ পৰিমজ্জ্বলৰ দ্বাৰা আৰ

ქვეყანა, რომელისც ეს ამბავი
მოხდა, ინგლისი გახლდათ. მე-20-
საუკუნის 30-იანი წლები იდგა და
ასე უცნაურად საგამოცდო ნაწერ-
რების სწორებისას ოქსფორდის
უნივერსიტეტის პროფესორი
ჯონ რუელ რონალდ ტოლკინი
ერთობოდა.

ლის დატოვება და შორეულ მხარები გამგზავრება მოუხდა. რადგან მას წინ გობლინებთან ბრძოლა, უზარმაზარი ობიექტების დამარცხება, დრაკონის მოტყუება და დაბევრი სხვა თავვადასავალი ელოდა.

თან ერთად „ბეროვულფის“ თანა-
მედროვე ვერსიის გამოშვებაზე
მუშაობდა. ანვინს წასაკითხი
ისედაც ბერი ჰქონდა. ამიტომ
მან თავის ათი წლის შვილს ერთი
შილინგი გადაუხადა და სთხოვა
ხელნაწერი წაეკითხა და მამისთ-
ვის მოეხსენებინა, ლირდა თუ
არა მისი გამოქვეყნება. ბიჭს ნა-
წერი მოეწონა და ანვინმაც გა-
დაწყვიტა, გაერისკა. მალე “ჰო-
ლა, არა ერთი მან”

ბილბაო ბიზნესის რეგიონის მოაღვევა

ସା ତୁ “ଦାଲୀନାଚୁ ହରଦାସର୍ପିଲେ-
ଦିଲୁ” ଉଶାପ୍ରାଣାର୍ଲେଖ ନିଗନ୍ଦ ଇକ୍ତା。
ତୁମ୍ଭା, ରା ତଥା ଜ୍ଞନ୍ଦା, ତମ୍ଭି-
ତ୍ରେବୀଳୀ, ଅଧାମିନ୍ଦେଶୀଳୀ, ଏଲ୍ଲଙ୍ଘେବୀଳୀ,
ଗନ୍ଧମେଶୀଳୀ ଓ ଗନ୍ଧଲିନ୍ଦେଶୀଳୀ ମହେ-
ଶୀଳୀର ଓ ତାଙ୍ଗାଦାସବ୍ୟେବୀଳୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ-
ନାଳ ମଥୋଲିନ୍ଦ ଶ୍ରେମତିକ୍ଷେତ୍ରାତିନବୀ ଏହ
ଏହା ସାପ୍ତିକ୍ଷେଲାଦ. ତରନ୍ତେ ଶୋରି
ତ୍ରୁଟିକ୍ଷେତ୍ରାନ୍ତି ମିତିଲା ଓ କ୍ଷେତ୍ରି ପାତ୍ର-
ଶୀଳୀଳୀ ଦାଲୀନାନ କାର୍ଯ୍ୟ ମକ୍ଷେତ୍ରାରି
ଗାହଲିନ୍ଦାତ. ତାନାଚୁ, କିମ୍ଭେତେ ଏରତି
“ଶ୍ରୀନିବୁ” ଶକ୍ତିରଦା: ଦାଲୀନ ଉପଗର୍ହିଦା
ଦ୍ୱେଲୀ ନେବେଳିତ ତାମାଶୀ ଓ ମାତଗାନ
ଆଶାଲୀ ନେବେଳିଲୀ ଗାମ୍ଭଗନ୍ଧେବା. ଥାଗ୍ର-
ଏରି ପରାପରାପୁଲ ଉମାଲ୍ଲେଖ ସାଶନାଵ-
ଲ୍ଲେବେଲିଶି ମିଳ ମିଳିର ଗାମ୍ଭଗନ୍ଧେବୁଲ
ଏହ ଏଲ୍ଲଙ୍ଘନ ନିନାତାଗାନ ଏରତ୍ତେରତି
ଫଲେଶାଚୁ ବିଶନାଵଲ୍ଲେବା, ରଗମରଚୁ ଶ୍ରେ-
ଶାଦମାନ ପରାପରାପୁଲି ତରାନ୍ତା。
ଦ୍ୱେଲୀ ନେବେଳିତ ଦ୍ୱେଲୀର ମିତିବୀଳୀ
ପରାପରାପୁଲି ମିତିବୀଳୀ ମିତିବୀଳୀ

ტოლკინს საკუთარი კოსმოგონიას – სიღმარილიონის შექმნა გადაწყვეტინა. შუას კნელის დემოურგი თავად ტოლკინია (*Middle Earth* სამყარო ქვესკნელსა და ზესკნელს შორის). მან გამოიგონა ამ სამყაროს უზენაესი ღმერთი ილუვატარი. ილუვატარის შექმნილ ჰანგებს შემდეგ მისი ქვეშევრდომები ავრცობენ. ამზე ჰანგების სრულყოფით ჩნდებიან ჯერ უკვდავი, მშვენიერი, ბრძნი ელფები, შემდეგ ადამიანები, რომლებიც ილუვატარისგან საზუქრად მოკვდავობას იღებენ, შემდეგ კი - გნომები და ენტები. ილუვატარისგან განდგომილი მელეკორი ქმნის ორკებს, ტროლებსა და დრაკონებს. თუმცა, ტოლკინი მარტო ღმერთის, ანგელოზებისა და სხვადასხვაგვარიარსებების შექმნით არ კმაყოფილდება. ის ქმნის ქვეყნებს, ქალაქებს და მხარეებს, თავისი ტყეებითა და მდინარეებით, მათ მოსაძებნად კი - რუკებს. ტოლკინი ქმნის ენგბაც, რომლებზეც ამ ადგილებში დასახლებული არსებები საუბრობენ და, რა თქმა უნდა, ისტორიასაც, რომელიც ამარსებათა ცხოვრებას ასახავს. მოკლედ, დემიურგმა ჯერ შექმნავინ, მერე სად, და ბოლოს როდის, ანუ შექმნა კოსმოსი - არსებები, სივრცე და დრო. დრო კი ამბებს ქმნის; ან ამბები ქმნიან დრის. ასე რომ, გარკვეული უამის გავლის შემდეგ შუასკნელში ახალია არსებაც გაჩნდა - ღრმადპატივ-ცემული ჰობიტი, ბატონი ბილბი ბეგინისი, რომელიც სოროში ცხოვრობდა, დილაბით ორჯერ საუზმობდა, ყალიონს აბილებდა და თავგადასავლების მოყვარული დიდი წინაპრის ბუღარა ტუკის სისხლის ძახილს ვერც კი გრძნობდა. არადა, მრავალი

ნოლის ნინ, „მწვანე ველის იმშო
სწორედ იგი დაატყდა თავს მთა-
ბარდელი გობლინების რაზმს და
ხის კომბლით თავი წაასხაპა
გოლფიმბურს, მათ მეფეს. თავმა
ასიოდე მეტრი იფრინა ჰაერში და
პირდაპირ კურდღლის სოროში
ჩავარდა. ასე და ამგვარად, გა-
დაწყდა ბრძოლის ბედი და თან
გოლფის თამაშიც გამოიგონეს.“

ბილბომ ჯერ ისიც კი არ იცის,
რომ სხალი, რომელსაც იგი ტრო-
ლების გამოქაბულში იპოვის,
ელფებმა გააკეთეს სახელგანთქ-
მულ ქალაქ გონდოლინში, ხოლო
მის მიერ გობლინთა მთის ქვეშ
ნაპოვნი მაგიური ბეჭედი ბორო-
ტი ჯაღფერის, საურონის შექმ-
ნილია. ბილბომ არც ის იცის, რომ
ეს მაგიური ბეჭედი შემდეგ
ტოლკინს შუასკნელის კიდევ
ერთ დიდ ისტორიას – „ბეჭედის
მბრძანებელს“ დააწერინებს.

მოკლედ, სიტყვა ძალიან რომ
არ გაგვიგრძელდეს, გეტყვით,
რომ პროფესორმა სამყაროს შექ-
მნის ახალი ვერსია შემოგვთავა-
ზა, (თანაც ყველა საჭირო ატრი-
ბუტებით: კოსმოგონით, ენით,
გეოგრაფიით, მითებით) და მას
თავისი მიმდევრებიც გაუჩნდნენ
ტოლკინისტები სხვადასხვა ნიშ-
ნით ერთიანდებიან: არსებობს
ტოლკინური მისტერიები, ფანთა-
კლუბები, ტოლკინის თეორეტი-
კოს-მეცნიერებთა გაერთიანე-
ბები. უცნაურია, მაგრამ პროფე-
სორის ნანერებში რაღაც სათა-
ვისოს, გასართობს, სათამაშოსა
და ნაცნობს ყველა იპოვის. მთა-
ვარი კი ის არის, რომ ამას ბავშ-
ვებიც ახერხებენ, და თანაც, დი-
დი ისიამოვნებით. ასე რომ, „პო-
ბიტს“ და „ბეჭედების მბრძანე-
ბელს“ კითხულიერნ და კიდევ
დიდხანს წაიკითხავნ მსოფლი-
ოს მრავალ ქვეყანაში, მრავალ

ენაზე – ახლა უკვე საქართველოშიც, და თანაც, ქართულად. უცნაურად შედგა ჰობიტის ქართულ ენაზე გამოცემაც: ერთ მშვენიერ დღეს გამომცემელოთარ ყარალაშვილს ძევლმა კლასელმა დაურევა, ჩემმა დაძრალაც საბავშვო წიგნი თარგმნადა ხომ არ დაინტერესდებით “აჯუჯლუნებული” ყარალაშვილი შეხვედრაზე დათანხმდა. ხელნაწერი, არც მტერი არც ნაკლები ტოლკინის “ჰობიტი” აღმოჩნდა იგი, უკვე ხუთი წლის წინ თარგმნილი, მშვიდად ელოდებოდა საკუთარ ბედს წინო ბარძიმიშვილის საწერი მაგიდის უჯრაში.

ტოლკინის თარგმნა ძნელია წიგნები ენის დიდოსტატის დაწერილია. ენობრივი დიაპაზონი ფართოა: ჩვეულებრივი ინგლისურიდან არქაიზმებისაკენ, პოეტური პროზიდან ეპიკური პოეზიისაკენ და პირიქით. როგორც თავად ტოლკინი წერდა, “ინგლისური ენა იძლევა იმის საშუალებას, რათა ნაწერს სტილი შეურჩიო და მეც ამით ვსარგებლობ, მითუმეტეს, რომ საარაკარსაგმირო საქმეებს ამაღლებული სტილი სჭირდება”. ამის გამო პროფესორს ხანდახან ენას “უწუნებდნენ” კიდეც, თუმცა ჩვეულებრივ მკითხველთა დიდი არმია ამ კრიტიკის უსაფუძვლობაზე აშკარად მეტყველებს. ტოლკინის “ეპიკურ სტილში” იმდენი სიმსუბუქე და იუმორია, რომ მისი წაკითხვა არასდროს ჭირს. თუმცა, ეს თარგმანის საქმეს როდი ამსუბუქებს. ქართული თარგმანის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მთარგმნელს ეს ყველაფერი “ჩავლებული აქვს”. ქართული ჰობიტი დაწერილია თანამედროვე, გემოვნებიან “ზომიერად ამაღლებულ” ენაზე

საბავშვო

ՅՈՒՆԵԽԵՔ, ՌԵՎԵՐՆԵԱԹՈ ԾԱ ԿԱՐՏՎԵԼՈ ԹՐԻՎԱՐԺԵՔ

CPG909 W906

მსოფლიო ისტორიის ენციკლო-
ლოპედია. შუა საუკუნეები.
უკანასკნელი 500 წელი. ავტო-
რები: ჯეინ ბინგერი, ფარინგ
ჩენდლერი, სემ თეფლინი.
მთავრგმნელი ნოდარ მანჩიხაშ-
ვილი. თბილისი, "ბაკურ სულა-
კაურის გამომცემლობა". 2002
წელი.

ადრე, მაშინ, როცა ხალხი
ჯერ კიდევ ბეჭელი იყო, შვილები
მშობლებს ბევრი შეკითხვებით
ზედმეტ საზრუნავს არ უჩინდნენ
ხოლმე. იჯდა ქერა, (ცხრა-ათი
წლის ვიკინგი თავისითვის კუთხე-
ში, ვიკინგურ მანონს ჭამდა და
აზრადაც არ მოსდიოდა ვინზეს-
თვის ეკითხა ჩინეთის კედელი
რატომ ააშენეს, ანდა ანტიკურ
საბერძნეთში ომის ღმერთი ვინ
იყორ (არც მამა სვამდა ზედმეტ
შეკითხვებს...) და ცხოვრობდა
ოჯახი ასე, ბედინერად. ჩვენ კი
ვინ გვალირსა ეს ბედინერება -
21-ე საუკუნის ბავშვები ხომ არ
მოგასვენებენ. პატარა ვიკინგის
ამბავს ყურიც რომ მოკრან, მა-
შინვე უამრავ შეკითხვებს დაგაყ-
რიან. მერე ადექტი და მოუყვი,

ვინ იყვნენ ვიკინგები, საიდან მო-
ვიდნენ და რა უნდოდათ. იქნებ, არ, მცალია, ან კიდევ უარესი, იქ-
ნებ არ ვიცი? ხოდა, დაფიქრდა
განათლებული ევროპა ამ პრობ-
ლემაზე და გამოსავალიც მოიგო-
ნა – საბავშვო მსოფლიო ისტო-
რიის ენციკლოპედია (რაც მარ-
თალია, მართალია, ევროპელები
„საენციკლოპედიო საქმეში“ ყო-
ველთვის ყოჩაღები იყვნენ).

ამ ჰუმანურ აქციას რამდენი-
მე ევროპული გამომცემლობა
ერთდროულად ახორციელებდა.
ინგლისში მისი სრული გამოცემა
2-3 წლის წინ, სწორედ 21-ე საუ-
კუნის დასაპყისისთვის დასრულ-
და, იგი ოთხი ტომისაგან შედგე-
ბა და კაცობრიობის ისტორიას
შემდეგ საფეხურებად ყოფა:
პრეისტორიული სამყარო, ძველი
მსოფლიო, შუა საუკუნეები და
უკანასკნელი 500 წელი.

ამ პროექტის ბოლო ორი წიგ-
ნის ქართული ვერსია უკვე ჩევნ-
მა მკითხველმაც შეიძლება იხი-
ლოს. ბუნებრივია ჩნდება კითხ-
ვა: რატომ ბოლო ორი? საქმე იმა-
ში გახსავთ, რომ ქართული მხა-
რე პროექტში, რომელსაც ამჯე-
რად ჩეხი, პოლონელი და სლოვე-
ნი გამომცემლები ახორციელე-
ბენ, შედარებით გვიან ჩაერთო.

პარტნიორებს რომ არ ჩამორჩიე
ნოდნენ (?) ბაკურ სულაკაურმა
ჯერ ენციკლოპედიის ბოლო ორი
ტომი გამოსცა - შეუ საუკუნეები
და უკანასკნელი 500 წელი; სექ-
ტემპერატური კი, როგორც გვპირდე-
ბა, პირველ ორ ტომსაც გამოიუშ-
ვებს, ტომებს, რომლებიც მო-
ზარდებს პრეისტორიულ სამყა-
როსა და ძელი მსოფლიოს გააც-
ნობს.

რუსული ენის თანამდებო-
თი დაკარგვის გამზ დაწნუხრე
ბული დედაკოების გულგასახე-
ქად ბაკურ სულაკაური აცხა-
დებს, რომ მან რუსულ ენაზე გა-
მოცემული საბავშვო წიგნების
ქართული ბაზრიდან უნდა გაი-
დევნოს! მე, პირადად მას, ამ საქა-
მეში ნარმატებას ვუსურვებ, რა
დგან ძნელი წარმოსალებენია ნო-
რმალური ქვეყანა, რომლის სა-
ბავშვო წიგნების ბაზრის დაახ-
ლოებით 60% უცხოური წიგნი
შეადგენს! - „სლოვენიაში უცხო-
ენაზე გამოცემული საბავშვო
წიგნების გაყიდვა კანონით აიკ-
რძალა, მე ძალისმიერი მეოთ-
ხების მომხრე არა ვარ და
ვფიქრობ, რომ წიგნის მაღალი
ხარისხი და დაბალი ფასები
საქმეს უკეთესად გააკეთობს,“ -
ამბობს ბაკურ სულაკაური.

ნიგები, უდაოდ, მაღალი ხა-
რისხისაა და მათი ფასი 15-20 ლა-
რის ფარგლებში მერყეობს, მაგრა
როდესაც მსგავსი რუსული სა-
ბავშვი ენციკლოპედიების ფასი
საშუალოდ 30-40 ლარია. რომე-
ლი მშობელი გადაიხდის ზედმეტ
ფულს იმაში, რომ შემდეგ დაჯ-
დეს და ბავშვს ენციკლოპედია
უთარგმნოს? ამ ნიგების მიზანი
ხომ ის არის, რომ 9-10 წლის ასა-
კიდან ბავშვმა თავისთვის საინ-
ტერესო ინფორმაციის მიღება
დამოუკიდებლად შესძლოს. ენ-
ციკლოპედია ისტორიული
მოქლენები მარტივი და გასაგები
ენით მოქლედაა გადმოცემულია
დანარჩენს კი მშენიერი ფოტოები
ბი და ილუსტრაციები აცოცხლებ-
ბენ. ყოველ გვერდს და ოემას ახ-
ლავს რუკა, რაც ერთობ აადგი-
ლებეს იმის გაგებას, თუ სად მოხ-
და ესა თუ ის მოვლენა. ციფრულის
მოყვარულთათვის კი მნიშვნე-
ლოვანი თარიღები ცალკე ჩარ-
ჩოთა გამოყოილი. თუ კინდა
გაიგო ვინ იყვნენ პილიგრიმები
რატომ დაარსდა ბიზანტიის იმპე-
რია, როგორ ცხოვრობდნენ სა-
მურავები, რას ნიშნავს ვარდების
ომი, როგორი იყო უოლ სტრიტის
კრახი და სად მოიგონეს პირველი
კომპიუტერი, გადაშალე ენციკ-

ლოპედია და ყველაფერს გაიგებ. თემები ევროპული რაციონალურობითაა შედგენილი და ცნობისმოყვარე მოზარდების მრავალფეროვან ინტერესებს სავსებით ითვალისწინებს.

თუმცა, სანამ მის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან ღირსებას შევეხებობებით, ანანებით აღვნიშვნავთ, რომ ენციკლოპედიაში აღნიშვნილ თხუთმეტსაუკუნოვან მსოფლიო ისტორიაში საქართველო ნახსენები არსად არ არის, თოთქოს ის ამ საუკუნეების მანძილზე არც არსებობდა. გამოდის, რომ ის თხუთმეტი საუკუნე, რომელიც ნამდვილად „ჯიბეში გვიდევს“, ქართულ ენაზე, ქართველი ბავშვებისთვის გამოცემული ენციკლოპედიაში სადღაც გამქრალა. სრულიად გასაგებია, რომ ეს ენციკლოპედია საერთაშორისო პროექტის ნაწილია, რომელსაც საკუთარი პირობები და მაკრად განსაზღვრული ჩარჩოები გააჩინა, მაგრამ ნუთუ ბურების ომის სხენებისას მაინც არ შეიძლებოდა, სადღაც კუთხეში, შენიშვნის სახით ნიკო ბურზეც გვეთქვა ორიოდ სიტყვა?

N

ՅՈՒՆԵՏԻ, ՌԵՄԱԿԱՑՈ ԸՆ ՎԱՐԴԱՎԵԼՈ ԹՐԱՎԱՐԺԵՆ

1

The book cover features a detailed illustration of a medieval knight's helmet, specifically a sallet, with a visor partially open. The helmet is set against a background of various heraldic shields and symbols, including a lion rampant and a cross. The title 'ქართული მამაკანის გეორგიუს მარტინი' is at the top, and 'ქართული სამამაკანო' is prominently displayed in large, stylized letters in the center.

• **СВЕТСКОЙ**

"კანტავრის" ნონაღმდებარება

ქართული რეცენზიების გარდა, ჩვენი გაზეთი უცხოურ პრესაში გამოქვეყნებულ რეცენზიებსაც დაბეჭდავს. ერთი მხრივ, ეს იქნება უახლესი, ბოლო თვის განმავლობაში დაბეჭდილი წერილები, მეორე მხრივ კი, მკითხველს საშუალება მიეცემა ძველი და უკავი კლასიკად დაცული ნაწარმოებების შესახებაც იხილოს უცნობი და ხშირად მოულოდნეული შეფასებებით აღსავს გამოხმაურებები.

დღევანდელ „გმირებად“ ცნობილი ამერიკელი მწერლის, ჯონ აპდაიკის 1963 წელს გამოსული რომანი და თანამედროვე ბრიტანელი მწერლის, ბუკერის პრემიის ლაურეატის (1998), იან მაკიუენის 2002 წლის მარტში გამოქვეყნებული წიგნი შევარჩიეთ.

იყენებს მითს დედალოსის შესახებ. სტივენის მითურ როლზე ჯონისა აშკარად მხოლოდ წიგნის ბოლო აპარატში მიუთითებს. აპარატის ციტატები, მისი „ეცექტური“ ინდექსი და მითურ ჩართული ეპიზოდები, უზრალოდ,

ქანცმილეული ქირონის უილაჯ
ჰეროზბს ანთონასწორებს მსა
ვაჟის ავადმყოფურად მერძნობი
არ ესივარული მამის მიმართ
მაგრამ აპადიტმა არაბუნებრივა
გააზიადა ეს კომპაქტური მორა
ლური სიტუაცია. საბოლოოდ რომ
მანი იქცევა უთავბოლო, მაღალ
ფარდოვან თხრობად, ჰემინგუერ
"მოხუცისა და ზღვის" ყაიდაზე.

ზედასართავებით გაჯერებულ
ლი აპდიკისეული პროზა დამზად
ზედაპირულ შთაბეჭდილება
ტოვებს. მგონი, ამგვარ მანერა
"მერძნობიარე" სტილს უწოდდა
ბენ. ის ააქარავებს ფიზიკურ
აღქმის უკიდურეს სიზუსტე
რის მეტვეობითაც მწერალ
ახერხებს, რამდენიმე წინადადე
ბით დეტალურად გამოხატო
თავისი დაკვირვების არსი.

ეს ვირტუოზულობა იმითა
განპირობებული, რომ აპდაიკ
თავდავიწყებითაა გატაცებულ
საკუთარი ბრავურული ოსტატო
ბით. ამის გამო რომანი, ლიტერა
ტურული თვალსაზრისით, უხა
რისხო ქმნილებად იქცევა. ჭარბ
მერძნობიარობა ხელს უშლი
თხრობის წარმართვას საჭირ
ნარაციული ტემპით. ფიზიოლო
გიურ ოპტიკაში გამოიყენება ერ
თ ტერმინი, რომელიც შესაბამ
ნავად გამოხატავს ამ დეფექტს
"ციმიტის კრიტიკული სიხშირე
ესა სისტემას რომოთაც ანცი-

გაირბინონ უძრავმა გამოსახულებებმა, რათა თვალმა აღიქვას მათი უწყვეტი მოძრაობა. ჩემი აზრით, ლიტერატურაში შეიმჩნევა ამ მოვლენის ზუსტი ორეული - "თხრობის კრიტიკული ტემპი". მისი შენიდებისას მკითხველები აღიქვამენ მხოლოდ ცალკეულ სტატიკურ სურათებს. სწორედ ამის გამო განიცადა მარცხი აპ-დაიკმა. მისი წიგნის პირველი ნაწილი ისეა გადატვირთული ფიზიკური ეფექტებთ, რომ ვერ ხერხდება თხრობის ნარმართვა აუცილებელი ტემპით. მაგრამ რომანის შუა ნაწილში სრულიად მოულოდნელად, თავს იჩენს თხრობის ოპტიმალური სისწრაფე და ჭეშმარიტი მოტივირებულობა. პენ-სილვანიის თოვლით დაფარულ პატარა ქალაქში მცხოვრები გმირები თითქოს გამოყოფილიან ფიზიკური დეტალების ლანდშატფუს და წინა პლანზე გამოდიან. ნაწარმოების ეს საუცხოო ნაწილი მკვეთრად უპირატოსი მოიდება და ნარჩენი ნაწილების პრეტენზიული ინტონაციას. ამ კონტრასტის გარეშე აპდაკის რომანი ნარმარიცი გიდგებოდა მხოლოდ, როგორც ბოსლი კრაუზერის პიკანტური რომანის - "კვირადლებისა და კიბელას" ერთგვარი გადმოდერნება.

કોન્સાતાન બોલગ

ნის ერთიან სტრუქტურას.

A black and white collage featuring a man's face on the left, a city skyline with skyscrapers and a crescent moon in the background, and several text labels in the foreground.

- THE GENTLE AIR

- 3369-1

- A MONTH OF SUNDAYS

- TIME WITCHES OF EASTWICK

- RABBIT AT REST

- GERTRUDE AND CLAUDIOUS

ଧର୍ମପାତ୍ର ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ 15 ସଂକଷିତାଲଙ୍ଘ

"ყოველმა გამომცემელმა ერთხელ მაინც საკუთარი ხელით უნდა გაყიდოს თავისი წიგნები, რომ ნახოს, ვინაა მისი მკითხველი და რა უნდა."

ანა კორპაია-სახადაშვილი

ბაკურ სულაკაურს ვიცნობდით, როგორც მათემატიკის მასწავლებელს, ჩინებულ მთარგმნელს, შვედურის სპეციალისტს. დღეს მისი სახელი საქართველოში ერთ-ერთ საუკეთესო გამომცემლობას ჰქვია. საგამომცემლო საქმე საქართველოში არცთუ სახარბიელო მდგომარეობაშია. როგორც ერთმა ექსპერტმა ბრძანა, ჩვენს ქვეყანაში გამომცემლობა, ამ სიტყვის სრული მნიშვნელობით, არ არსებობს, რაღაც ამ საქმით ჯერ არავინ გამდიდრებულა და არავინ გაკოტრებულა. გარდა ამისა, ქართველ გამომცემელთა უმრავლესობისათვის ნიგნი ძირითად საარსებო საშუალებას არ წარმოადგენს: ზოგისთვის ჰობია, ზოგისთვის – ინტელექტუალის იმიჯის შექმნის საშუალება.

ბაკურ სულაკაური პროფესიული გამომცემელია. ამით ცხოვრობს, ამით არჩენს ოჯახს და იმდენადაა საგამომცემლო საქმით მოცული, რომ ფრანგ-ფურტის შპეციურ ლუდხანა-შიც კი ISBN-ის პრობლემებს იხილავდა.

- ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟନିଆ, କିର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାଙ୍କପିଲୁ
ରନ୍ଧମ୍ଭଲିମ୍ଭ ସାଦଶ୍ଵରତା ଅଧାରିତାଙ୍କ
ଗାମରମ୍ଭପ୍ରେମଳନ୍ଧାଶ୍ରୀ ଗୋପନ୍ଦେବୀ, ଶ୍ରୀ
ରନ୍ଧମ୍ଭ ମନ୍ଦିରରେ ଅଥ ଗାୟଗ୍ରହପରିବା-
ଶୀ?

- ସାଫଳାତ୍ 1993 ଟ୍ଯୁ 94 ନେଇଲି
ପିମ୍ବ. କେମି ଗାକ୍ସୋପ୍ସ୍: କୁରିଲ୍ସ, ଫ୍ରାଙ୍କିଟ୍-
ଶ୍ରୀରାଜ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭରଣ୍ଯୋଦ୍ୟ ପାରିତ. ମାନିନ
ଗାମରମ୍ଭପ୍ରେମଳନ୍ଧା ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନାତ୍ମକା
ସାର୍ଥରତ୍ନାନ୍ଦ ଅର ପିତ୍ରପଦ୍ମନାଭ. ଅଳ୍ପବାତ,
ମାନିନ୍ଦ୍ରମାନିନ୍ଦ ଅରତ୍ ଅରାଵିନ୍ ପିତ୍ର-
ଦା, କ୍ରମ ଫଳେସାଚ ଗାଲା ମେଘଦୁର୍ବେଦୀ,
କ୍ଷାରିନ୍ଦ୍ରିଶାନ୍ଦ୍ରେ: ମନ୍ଦିର, ଅର ଗିନ୍ଦା, ସାଗା-
ମରମ୍ଭପ୍ରେମଳନ୍ଧ ସାକ୍ଷିତ୍ ଶ୍ରେଷ୍ଠିନ୍ଦ୍ରାଜନ୍ମନ୍ତର-
ତା; ଗାୟାକ୍ରମତାନ୍ତ ଅରି ନୀଗନ୍ତ, ଟ୍ଯୁ
ପ୍ରାଣି ଅମନ୍ତରିକ୍ଷତା, ମାଗାଶ ରା ଜୀବ-
ଦିବୀ, ଟ୍ଯୁ ଅରାଦା, ରାମ୍ଭେ ମାନିନ୍ଦ କେମି
ପିଲାନ୍ଦ୍ରାଜନ୍ମିତା. ମାନିନ ଫ୍ରାଙ୍କିଟ୍-ଶ୍ରୀରାଜ
ପ୍ରାଣିକମ୍ଭର ପିତ୍ରପଦ୍ମନାଭ, ଉମ୍ଭମ୍ଭେବାରି, ଦା

“მე გავყიდე პიანინო, გიამ ფული ისტესხა ვახო ბაბუნაშვილისაგან - ასი დოლარი, იმაზე მდიდარი ვერავინ ნახა. კომპიუტერი თბილისში ლამის ერთი იყო, „ვესტაში“, კერძო სტამბები მაშინ არ არსებობდა, იყო ქალალდის დეფიციტი, დავდიოდით რაღაც გაუგებარ ადგილებში... ამას თითქმის 1 წელი მოვანდო-

ପ୍ରକାଶିତ ଦିନେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟ

მეთ - საქმეს, ახლა რამდენიმე საათში რომ გავაკეთებ. პრინციპში მარტივი ამოცანა იყო, მაგრამ მაშინ გაროულდა. ახლა დამწეუბს ამდენი წალება არ დაჭირობს. მეთა საჭამიში და ძძი დავდგით ერთი მაგიდა და იმავე დღეს გაცყიდეთ ასამდე წიგნი! ეგ იყო პრობლემა: წიგნის გაყიდვა არავის აინტერესებდა. ისე, არც ახლა აინტერესებს.

ჭირდება, შივა სტაბბი და იქ
გაუკეთებენ ყველაფერს.
ხალხს ახლაც ასე ჰკონია: შე-
ვა მაღაზიაში და ნახავს, რომ
წიგნი ლირს 5 ლარი; გაიხსენებს
ბრუნენჯისიდრონინტელ ტირაჟებს
ძერე ახალი ხელი ძოახლოვ-
და, გავაკეთეთ საახალწლო აქ-
ცია და, მოკლედ, ორ კვირაში იმ-
დენი წიგნი გაცყიდეთ, რომ ყვე-
ლა ვალი დავფარეთ.
თუმცა, პიანინო ალარ მიყი-

ითვერებს, აპა, გავდიდრებულ-
ვარო. მაშინ ჩვენც, დაახლოე-
ბით, ასე მოგვივიდა, კიდევ კარ-
გი, ძალიან დიდი ტირაჟით არ
გაგიკეთებია – ყველაფერი კი
ძალიან იაფი იყო, უბრალოდ, ნა-
სესხები ფული არ გვეყო, თორემ
გვექნებოდა მერე წიგნებით სავ-
სე სარდაფი... მივიტანეთ ეს წიგ-
ნები ჩემს სარდაფში და მერე ჩა-

განვიყოთ ჩანთებში, რომ მაღაზია-
ში ჩაგვებარებინა. „აკადემიუგნ-
ში” მაშინ ჯერ კიდევ წიგნები
იყიდებოდა, რესტორანი არ იყო.
მგონია, მივიტან, გადაირევიან
სიხარულით, გაყიდიან ერთ-ორ
საათში-თქმ. მივიტანე 50 ცალი.
რამდენიმე დღის შემდეგ რომ მი-
ვაკითხე ფულის ნამოსალებად,
მყითხეს, ბიჭი, შენ გიჟი ხომ არა
ხარო. ერთ თვეში მოდი, იქნებ 1-
2 ცალი გაიყიდოს.
პირველი დღის აგრძიალობა-

მომცემლობა “ლიონგენეს” ერთ-
ერთი დამფუძნებელი, ამჟამად
კი უკვე “ბაკურ სულაკაურის
გამომცემლობის” სახელით.

სწორედ ფრანკფურტში აღ-
მოაჩინა ბაკურმა, რომელი ნიგ-
ნის გაკეთება უნდოდა. ჩვენთ-
ვის მაშინ მართლა უცხო იყო
არაჩეულებრივი, ფერადი სა-
ბავშვო ენციკლოპედიები, ქარ-
თულ საბავშვო ენციკლოპედი-
აზე ხომ ვინ გაბეჭდადა ოცნე-
ბას! ბა უარმა კი აგრძოს თა ესა-

კორველი თვის გახდავლობა-ში, თუ სწორად მახსოვეს, ათი ნიგინი გაიყიდა. ჩვენ კი ვალი გვაქვს. ფული ჩვენი რომ ყოფილიყო, შეიძლება ხელი ჩაგვექნია, მაგრამ ვალს რას უშვრები? საბედნიეროდ თამრიკომ (თამარ ლებანიძე – ა.კ.ს.) გამოუშვა ოუნგი. გადაწყდა: ზედ რუსთაველზე – მაშინ ხომ განუკითხაობა იყო, არავინ არაფერს კითხულობდა – ბას! ბაკურა კი გაბეჭდა და გააკეთა კიდეც. ახლა სხვა წიგნებზე ოცნებობს, ოღონდ რომლებზე – არ დაუსახელებია.

- პარი პოტერზეც ოცნებობდი?

- არა, ჩვეულებრივი გამოცემაა, ოღონდ ამბავია არაჩვეულებრივი. შამბან ზაფხულში გადაწყვიტე, რომ ამ საქმისათვის უნდა მიგვეხებდა. თინა (ბაკურის

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲ୍ୟାଙ୍କାରିଯାନାପିଲ୍ ଆଶାର

ମେସୁଲଲ୍ଲେ - ଅ.ପ.୬.) ଝରାନ୍ୟଜୁରଳିଶ୍ଚି
ଶେଖବଦ୍ଧ ଏଗ୍ରନ୍ତିଶ. ମାସତାନ ଶେଖୋଦ-
ରା, ସବ୍ରାତା ଶମରିଶ, କାଲାନାନ ରତ୍ନୀ-
ଲ୍ଲୀବ. ମାନାମଦ୍ରେ ନେରିଲ୍ଲେବି ବିନ୍ଦେରେତ
- ଅରାନ୍ଧାନିର୍ମା ତ୍ୱାଶୁଥ. ତନ୍ଦା ଶେଖବଦ୍ଧ

და ისაუბრეს, აქეთური-იქთუ-
რო, შედგევ გავაგრძელეთ მიმო-
ნერა. ამ საქმეს მირითად ისევ
თინა უბრვებოდა. არ გვპასუ-
ხობდენ და არ გვპასუხობდენ.
გვიკვირდა, საერთოდ არ გვპა-
სუხობდა! ხომ შეიძლებოდა, უბ-
რალოდ მოწერა: არ მინდა! ეგეც
არ აუ

არ იყო.
ერთი-ორი თვის მერე, ერთ
შვენიერ დღეს, მოვიდა უცნაური
შინაარსის წერილი: ვაცხადებ
ტენდერს ჰარი პოტერის ქართულ
გამოცემაზე. როგორც ჩას, სა-
ქართველოდან სხვა მსურველიც
გამოჩენდა. ვინ – ცხადია, არ უთქ-
ვამთ. აგრძნის შოთხოვნა ასეთი
იყო: მოგვწერეთ, რა პირობებს
გვთავაზობთ, რამდენს გვიხდით,
და გამოგვიგზავნეთ დაწვრილე-
ბითი მარკეტინგული გეგმა. ცხა-
დია, ვიცი ეს პირობები, როგორ
კეთდება ასეთი საქმე ამერიკაში,
საერთოდ, მსოფლიოში – სტან-

დარტული პირობები არსებობს.
ჩამოვაწინიკეთ, გავაკეთეთ დე-
ტალური მარკეტინგული გეგმა
და გაცულ ზაფხული. ძალიან მოკლე
სანში მიყიდეთ პასუხი, კი, ბატო-
ნო, თქვენი პირობები მისაღებია.
ალბათ მეორე გამომცემლის (არ
ვიცი ვინ) პირობები მიუღებელი
იყო. ერთი კია — შეუძლებელია,
რომ საქართველოში ვინმეტ რო-
მელიმე აგნოტს ჩვენზე უკეთესი
პირობები შესთავაზოს, უძრა-
ლოდ, არ იციან, რა უნდა შესთა-
ვაზონ. ალბათ, სხვამ რამე ისეთი
შესთავაზა, გააცოდა.

მანამდე ურთიერთობა მქო-

ძებთან, მულტინაციონალურ კორპორაციებთან, როგორიცაა მაიკროსოფტი, მაგალითად. მათი ბიუჯეტები საქართველოს ბიუჯეტს გაცილებით ალებატება. ჩვეულებრივ, ასევა ხოლმე: როგორც კათანხმდები, დანარჩენი მერე ფორმალური მხარეა - ხელშეკრულების გამოგზავნა, ხელმოწერა და ა.შ. ეს წერილი რომ მოვიდა, ბუნებრივია, ძალიან გაიზიარეთ. მეორე დღეს ბაზრობაზე რაღაც პრეზენტაცია იყო და გავაკეთეთ პატარა საინფორმაციო ფურცელი - მალე ჩვენ ჰარი პოლერს გამოვცემთ! მეგობრებს ხომ ისედაც ვუთხარით და სულ 40 ეგზებლარი დავარიგეთ ამ შეხვედრაზე, სადაც ძირითადად ისევ ჩვენი ნაცნობები იყვნენ.

მოვბრუნდით ოფისში, დაახლოებით სამი საათი იყო გასული, და გვევდება ასეთი შინაარსის ნერილი: “ჩვენ შეგვატყობინეს, გამოგიცხადებიათ, რომ გინდათ ჰარი პოტერის გამოცემა. ეს როგორ გააკეთეთ, როცა ხელშეკრულება ჯერ არაა გაფორმებული!” ცხადი გახდა, რომ ვიღაცა ჩვენიანმა შეატყობინა, ალბათ, სხორცედ მან, ვისაც წიგნის გამოცემა უნდოდა და ახლა ჩვენი საქმის გაფუჭებაც გადაეწყვიტა: ცუდები არიან, აი, ნახე, რა გააკეთესო. აღარ ვიცოდით, რა გვექნა, აღარ გვერდნენ. მერე თბილისში მინისტრა მოხდა, მივწერეთ, რაც მოხდა, ინტერნეტი იყო ერთი ხანი გათიშულითქო. სულ რამდენიმე კვირის წინ ნერილი მოვიდა, რომ კონტრაქტის გამოგვიგზავნიან.”

- “ქარგი ხალხი ვართ.
- “ძალიან. ეგ ადრეც ვიცოდი.
ოლონდ ამის მერე მიეხვდი, რომ
გამომიცემლებს კიდევ რა უშავთ,
წიგნის საქმეში ყველაზე ცუდი
ხალხი ლიტერატურული აგენტე-
ბი არინ.”

- ანუ წიგნის პატრონბაზე ქარ-
თულ ჭარა პოტე ენის მარწმა ახი-

ତୁଲ କାରୀ ଅନ୍ତର୍ଗ୍ରେହ ଶାଖିରେ କ୍ଷିଣିତ
ଦ୍ୱାରା ।

- “ଆରା, ଆଗ୍ରହିତ୍ତରେବୁ ଦ୍ୱାଳିବାନ ଫି-
ଲୋ ମନୋବିଜ୍ଞାନେବୀ ଆଜିପତ ତାରଗମାନ-
ତାଙ୍କ ଫ୍ରାଙ୍କାର୍ଯ୍ୟମିର୍ରେବୀତ । ଗାମିଗ୍ନଧାର-
ିକେ ବ୍ୟାକରଣ ବିଭାଗରେ ବ୍ୟାକରଣ କାରୀ ଅନ୍ତର୍ଗ୍ରେହ
ଲୋ 346 ସାହେଲି ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚମିନ୍ଦିନୀ, ମାତ୍ରାନ୍ତିରେ
ଏହି କାରୀ ଅନ୍ତର୍ଗ୍ରେହ ଶାଖିରେ କ୍ଷିଣିତ
ଦ୍ୱାରା ।

ქართული ტრანსკრიფცია უნდა
გავაცნოთ. მთარგმნელი უკვე
გვყავდა დაგულებული, მაგრამ
ახლა შევფერხდით, შეიძლება,
მათ არ მიიღონ ჩვენი კანდიდა-
ტურა. მოკლედ, ბევრი რამე და-
საზუსტებელია.

წელს უფრო თანამედროვე
ქართულ პროზაზე გავამახვილებთ ყურადღებას. წარმოვადგენთ აკა მორჩილაძის რომანს, ახალი არ არის, მაგრამ ჯერ არ გამოქვეყნებულა; კიდევ ორი ახალი რომანი იქნება: ილია ბაბუნაშვილის რომანს ჯერ არა აქვს სათაური. გარდა ამისა, იქნება წიგნი, რომელსაც ალბათ ანი ყოველ წელს გამოვცემთ: “15 საუკეთესო”, ქართველი პროზა-იქსების 15 საუკეთესო მოთხ-რობა, რომლებიც წლის განმავლობაში, ბაზრობიდან ბაზრო-ზე მოიხდებიან. 125: